

ים

גליונות החבל הימי לישראל

אחת
להדשו

חוברת ב' (כ"ו)
שנה שלישית
תמוז תש"ז - יוני 1947
כתובת המסעכת
חבל ימי לישראל, תל-אביב
מ.ל. 2437 ת.ד. 1917

בשער

נקדם בשמחה את פני "קדמה"

שורות אלה נכתבות, כש"קדמה", אניה הראשונה של החברה "קדם" — בת לחברת "צים" — נמצאת בדרכה לארץ ישראל. בעוד ימים ספורים נקדם את פניה בשמחה בנמלינו, בתליאביב ובחיפה.

חדשים רבים צפינו לה, מאז נרכשה עקבנו בחרדת-שמחה אחר המתרחש בה וסביבה, לא רק אלה הקרובים לענין, כי אם רבים רבים בירושלם ובתפוצות, חנו בכליון-לב להפלטת הבתולים שלה ולפתיחת הקו העברי לנוסעים ולמשאות מרטייל — חיפה.

כי אכן, דבר בואה של "קדמה" מאורע הוא בקורותינו, במערכת פעולותינו בספנות עוד אנו נתונים בשלבי בראשית. בבעלות יהודית היו לנו לפני המלחמה אניות לא רבות עם נפח כללי של 11 אלף טון, שהוא פחות מאחוז אחד של טונו האניות שעבדו בשירות ארץ ישראל, ואף מצי ועום זה אבד לנו הרוב בפעולות המלחמה, רק חברת "עתיד" מתמידה ומ"פתחת את שירותה לאורך החופים, רק שתי ספינות לא גדולות של חברת הספנות למזרח הקרוב פועלות במימינו, את הקו העברי עם אירופה הדרומית-מזרחית שהיה קיים לפני המלחמה, טרם חדשנו, לקיים נוספים טרם הנענו. לשירות נוסעים לא היתה לנו בשנים האחרונות אף אניה עברית אחת.

נקדם את "קדמה" בשמחה. נקדם בשמחה את עובדיה — את כוח-רינו, אלה העשרות שניתן להם לשרת את ספנותנו באניה עברית, שוטי, "קדמה", בהצלחה.

חוליה נוספת

הישוב החדש "איל", שהוקם על הגדה המזרחית של ים החולה בגבול סוריה, בטיח בתמוז ש. ז, מהוה חוליה נוספת בשרשרת הישובים, שהקלאות והדיג משמשים להם יסוד.

הגוף המתיישב מוסנף לקבוץ המאוחד, אדמתו — רצועת חוף ארוכה, המשתרעת על 1,200 דונם — דרדרה, שנרכשה לפני כ-7 שנים ונתנה לעיבוד לאנשי חולתא, בשנות המאורעות היו אנשי הכנופיות שולחים משם אש בדייגים העבריים ובסירותיהם, למנוע מהם את כבוש האגם.

אך המקום לא נעזב, אנשי חולתא הכשירו ועבדו מאות דונמים מאד מה זו, הקימו עליה בניני משק ובניני מגורים ומזח למעגן הסירות, משעברו הם למקומם הקבוע — לאדמות חליל — נתפנה המקום למתישבים חדשים, עתה הם הגיעו ובאו, כ-130 חברי, עתה ניתן להם לאנשי חולתא לשמש גם נקודת אחיזה למתנחלים הצעירים, בסירותיהם הם הועבר הציוד לחוף המזרחי.

נקודה חדשה הוקמה, עצם קרבתה למקורות המים קובעת במדת מה את מגמותיה, אים החולה שהפך מקור חיים ועבודה, בעלות ראשוני הכובי שים להתישב בחופו, גונזו אפשרויות נוספות לקליטה, "איל" תהיה הנקודה השנייה בו, אך לא האחרונה.

התנועה הימית המאורגנת — החבל הימי לישראל — שולחת את מיטב ברכותיה למתישבים הצעירים, כי ניתן גם להם "לרדות בדגת הים" ולהתערות באדמות הגליל.

" י ם "

גליונות החבל הימי לישראל

תכן הענינים:

נקדם בשמחה את פני "קדמה"
דרום אפריקה — לפיתוח הדיג במים
עמוקים

לבעית שוק הדיגים — י. ה.
עבודה עברית בספנות — ד"ר י. ז. ב.
הספנות בעולם לאחר המלחמה ובעיותיה
— ת. יערי

בעשור לעין נב — אליעזר דרוביש
וינדמילר ז"ל — מ. אברמסקי
ההסלטה לדרום — ז. א. ב.

עם ביתנו החדש — פ. ר. י.
איש הספן (מתוך יומן) —

ת. ג. ביאליק

שיר הספנים — נתן אלטרמן
היי הדייגים העבריים על הכנרת בימי
קדם — מ. גייסמאס

כרוניקה.

" Y A M "

MONTHLY JOURNAL OF THE
PALESTINE MARITIME LEAGUE

Vol. III, № 2.

July 1947.

Contents:

Welcome to "Kedmah"!

"Drom Afrika", a Deep-Sea Fishing
Trawler

Fish Marketing Problem By I. R.
Jewish Labour on Ships

By Dr. J. Seba
Post-war World Shipping

By H. Yaari

Tenth Anniversary of Ein-Geb
By Eliezer Drobish

To the Memory of Captain H. R.
Windmiller By M. Abramsky

On Boats Southbound By Zeev

Our New Home - By Pardi

The Deckman (from a diary)

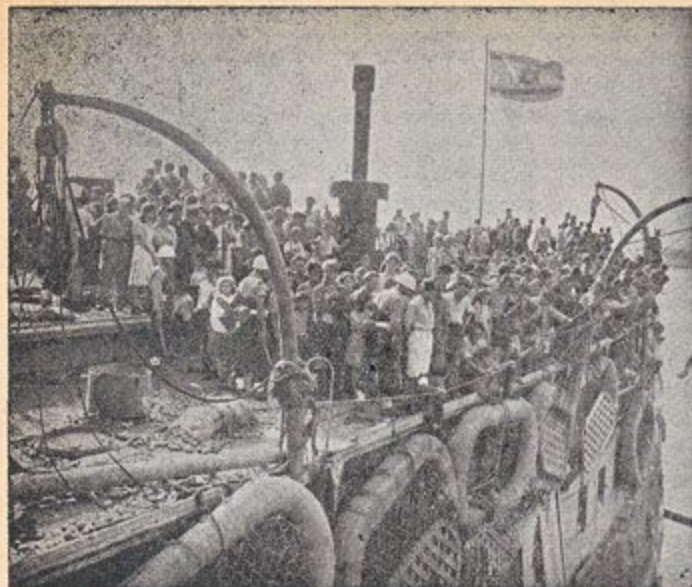
By Ch. N. Bialik
The Sailors' Song - N. Alterman

Jewish Fishermen on Lake Kinnereth
in Ancient Times By M. Neistadt

The Month's Events

Address:

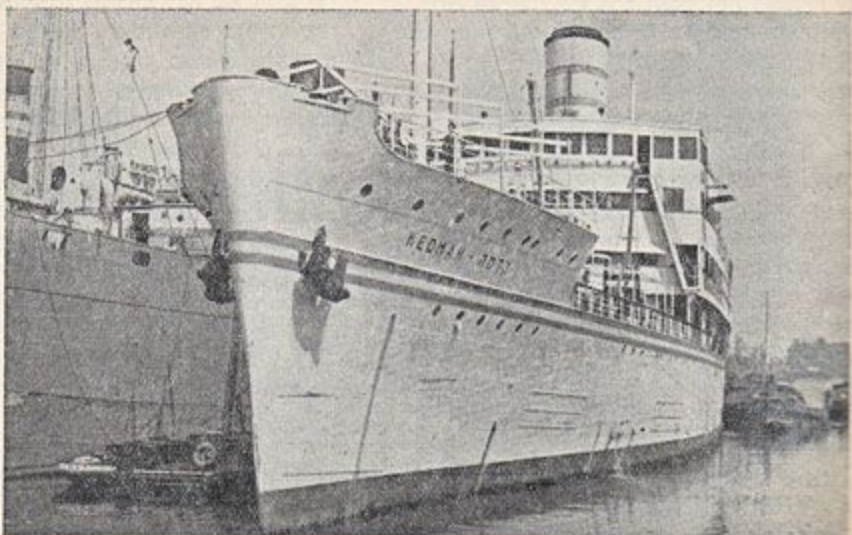
Tel-Aviv, P. O. B. 1917.

לאחר התנגדות נואשת הורחבו
למעלה מ-4500 המעפילים מחופי
הארץ ועוד הם מטלטלים באניות
הגרוש הבריטיות במרחבי הים. עם
בית ישראל כולו נבכה את תללי
האניה, שלא זכו לחיות עמנו כאן
חיי חופש ויצירה במולדת. וביניהם -
ויליאם ברנשטיין ז"ל, אחד
מקציני האניה, נתן אמריקאי.
שמלחי הצי הבריטי פצעהו פצעי
מות בעמדו ליד ההגה. תהא נשמתם
צרורה בצרור חייה של האומה
המתחדשת ובמפעלה הימי.

(מגלושות הצופה)

אנית המעפילים, יציאת אירופה תש"ז במל חיפה

קו המלגותיה של
-קדמה: אי-קפרי-
סין-איטליה (גינואה)
- צרפת (מרסיל).
פעם בשבועיים תבקר
-קדמה בקביעות בתל
אביב ובחיפה. הפל-
גתה הראשונה מחיפה
ב-30 ביולי ש. ז.

קדמה, האניה הראשונה של החברה, קדם, שירות ימי איי בעים - לנוסעים ומשאות.

דרום אפריקה — לפיתוח הדיג במים עמוקים

(42 אלף) שולם כבר. אם הספינה הראשונה תצליח בעבודתה במימי ארץ-ישראל, תשלח החברה ספינה שניה אחת ריה ואולי עוד כלי שיט נוספים. החברה מתכוונת לפתח בארץ-ישראל גם ענפי תעשייה הקשורים בדיג. כגון עישון דגים, שימורים ותפוקת שמנים.

„דרום אפריקה“ היא גלוי נוסף לפעילות המבורכת של ציוני אפריקה הדרומית. שותפים קרובים למפעל זה הם חברינו עסקנינו הנאמנים, שהקימו את תנועת החבל הימי לישראל שם ונתנו לנו יד עוזרת בפעולתנו. מפעל זה לפתוחו של הדיג במים עמוקים בארץ הוא הנאה מקי יים של אלה, שהתלהבו ונענו לצו כבוש הים והפכוהו נושא להתענינותם המעשית הקרובה.

אין זה אלא מקרה ש„דרום אפריקה“ הגיעה לחופנו בראשיתו של חודש הדיג העברי, ואף על פי כן נלמד משהו מסמיכות פרשיות זו. פעולת ההסברה המתנהלת כיום בין הצרכנים בישוב לצריכה מוגברת של הדיג מותנית כמובן בתוספת שלל לידוג העברי. ואין הכוונה — לא יכולה להיות הכוונה — לתוספת קרפיונים מהברכות המלאכותיות בלבד, כי אם לשלל נוסף מהידוג הימי וידוג האגמים. דבר זה מחייב גם יחס מיוחד וקרוב יותר של הצרכן לדיג הימי, שלא היינו רגילים לו כלל.

והדיג שלנו, זה הימי בעיקר, סובל מחוסר ציוד. אין לנו כלי שיט גדולים, שיובילו את דייגינו ללב ים, למקור מות בהם מרובה הדגה. תוספת הציוד היא איפוא אחד הבטחונות לידוג נוסף ובסיס לתביעה — תביעתו של חודש הדיג העברי — המופנית לצרכן.

„דרום אפריקה“ היא אחת האפשרויות הנכבדות לפתוח הדיג במים עמוקים, ומה גם שבמחשבת יוזמיה להורחיק עליה ספינות דיג נוספות וגדולות.

יבורכו על כן יוזמיה של החברה ואלה העושים בה.

יו

ספינת דיג גדולה, שלא היתה עד כה דוגמתה בארץ, הצטרפה החודש לצי הדיג הארץ-ישראלי. זוהי הספינה „דרום אפריקה“, בת 350 טון, שהגיעה מקיפטאון שבאפריקה הדרומית לעסוק בדיג בים התיכון. בסיסה — חיפה. הספינה שייכת לחברת דרום אפריקה — ארץ-ישראל לדיג, מיסודם של ציוני אפריקה הדרומית, שרבים מהם הם עסקנים ותיקים של החבל הימי לישראל. הספינה תעסיק 19 עובדים. שווק הדיגים ייעשה בארץ-ישראל באמצעות „תנובה“.

הספינה „דרום אפריקה“, שאורכה 35 מטרים, נבנתה בנוורבגיה ושימשה תחילה לציד לויתנים בסקנדינביה. בימי המלחמה עברה לשירות צי המלחמה של הבריית-הדרום אפריקאית ועבדה בתור שולת מוקשים בים התיכון. אחרי המלחמה נקנתה ע"י החברה הנ"ל, והותקנה במספנת קיפטאון לדיג במים עמוקים. רחבות התותחים ומחסני התחמושת הפכו בתי קבול לשלל הדגים. מקום משכן המלחים הורחב ושוכלל. יש בספינה חדר קרור משובח, מורה כוון אבטומטי ומשדר רדיו. הוזמן גם ראדאר לקביעת מקומם של להקות הדגים. מכשירי הדיג יכולים להגיע עד לעומק של 200—300 מ' במצולות. כושר קבולה של הספינה כ-50 טון דגים. הספינה תוכל לבצע הפלגות ארוכות. עד שבועיים ויותר, ומבסיסה בארץ-ישראל תגיע לחופי מצרים, הלבנון, קפריסין, תורכיה ודודיקנו. לפי היקף הפעולה והציוד נמצאת הספינה בדרגה אחת עם ספינות הדיג הגדולות באנגליה ובסקנדינביה.

לפני ההפלגה לארץ-ישראל בקרה הספינה בנמלי אפריקה הדרומית ונתקבלה בלבביות רבה בכל מקום ומקום. אורחים רבים בקרו על סיפונה בשעת בקורה בקיפת טאון ואף יצאו בה לסיור קצר בים. במסבה שהתקיימה במעמד זה מסר יו"ר החברה, מר י. אקבו פרטים על החברה. הון היסוד שלה הוא 50 אלף לירות. חלק גדול מזה

ספינת הדיג
„דרום אפריקה“

לבעית שווק הדגים

(הערות מספר ל"חודש הדג העברי")

בשנת תש"ו הגיע הידוג העברי לכמות של 1725 טון, המהווים 42.6% מתוך הידוג הכללי של 4044 טון. חלקו של גידול הדגים בכלל זה הגיע ל-72%.

ענף גידול הדגים במשקנו החקלאי התפתח, בקצב הגדל ועולה, בתקופת זמן קצרה לערך. משטח של 970 דונם בשנת 1941 הגיעו ל-11 אלף דונם של בריכות קיימות וקרוב ל-2000 דונם בריכות הנבנות והולכות.

הגידול המהיר של הענף הגיח כבר השנה את האפשרות של הספקת דגים רצופה מהבריכות במשך כל החדשים. עובדה זאת — ברכה רבה צפונה בה, כל עוד היתה הופעתנו בשוק הדגים עונתית ובלתי סדירה, נמנעה מאתנו האפשרות להיות גורם מכריע באספקת מזון חלבוני מן החי. לא כן עתה.

אלם עם גדול הכמות המיוצרת על ידנו, הננו נתקלים יותר ויותר בקשיים במכירת הדגים.

האימפורט של דגי חוץ קפואים מנורבגיה ודנמרק, דגי אגמים מתורכיה ובזמן האחרון אף מסוריה — למרות טיבם הירוד וטרייתם המפוקפקת, לעומת הקרפיונים החיים, מהווה מתחרה פוגע בקיומו של ענף גידול הדגים. בתנאי היוקר של הוצאות הייצור והאספקה ונטל המסים הכבד שהממשלה הטילה על בריכות הדגים (2.240 מא"י לכל דונם בריכה) אין כל אפשרות להזויל את מחיר הדג במדה שהמשק יוכל לעמוד בהתחרות בשוק. יבוא דגי החוץ הגיע בשנה שעברה ל-1.200 טון והשנה יגדל היבוא

מארצות הסקנדינביות. יש הכרח למצוא דרך לצמצום היבוא הזה, כי הוא עלול להרוס את קיומו של ענף חיוני במשק העברי. כמות הדגים החיים שנגיע אליה השנה נאמדת ב-1.800 טון; גידולם בבריכות חל בעיקר בירחי הקיץ, אך בבריכות יצטברו דגים לשווק בכל חדשי הסתיו והתחורף, עד עונת הגידול החדשה.

אולם השנה, בחדש יוני, הגיעו המשקים לעודפים של מאות טונים בגלל חוסר שוק. החוקת העודפים האלה בתוך הבריכות גורמת להפסדים הנגרמים ע"י הצפיפות היתרה ואי פנוי בריכות הגידול למחזורים נוספים, דבר המשמש כעוב נוסף בחפוש אחרי אמצעים להולת הוצאות היצור. ע"י ארגון מגדלי הדגים נעשים עתה מאמצים נמרצים להגיע להקטנת ההוצאות, כדי להפוך את הקרפיון החי למצרך עממי יותר. לענף זה נשקף בארצנו עתיד טוב, כי סגולות מיוחדות טבועות באקלימה ובמימיה של ארץ ישראל היפות לגידול דגים. הננו כבר כיום בין הראשונים בתוצאות היבול לדונם אף ביחס לארצות הקלאסיות לגידול דגים.

עלינו להתגבר על תופעת מיעוט הצריכה של דגים בישובנו. בהשוואה עם התצרוכות של הרבה עמים אחרים עומדים אנו בשורה אחרונה. בה בשעה שעל כל נפש לשנה צורכת יפאן 50 ק"ג, שבדיה — 37, נורבגיה — 36 דנייה — 34, קנדה — 30, אנגליה — 72 ק"ג, צורכת ארץ ישראל 2.5 ק"ג לנפש והישוב העברי — 7 ק"ג. בשטח זה יש מקום נרחב לתעמולת והסברה מקיפה, כי דגים מתווים מזון חלבוני טעים ועשיר ומכילים ויטמינים וחמרי מזון חיוניים יותר מאשר מזונות חלבוניים אחרים.

י. ר.

ד"ר י. זבה / עבודה עברית בספנות

הרי זה מתפקידה של כל מדיניות עבודה: לדאוג למספר הפועלים הדרוש — מחד, ומאידך — למנוע חוסר עבודה על ידי היצעיתר של כוחות עבודה. ובשטח זה, כבשאלות משק אחרות, שונה הספנות מהמפעלים ביבשה. חלופי הגברא התכופים של המלחים באניות והאפשרות למצוא עבודה באניות זרות מביאים לידי גמישות מסוימת של שוק העבודה ואין תמונה נכונה ופרטים סטטיסטיים מדויקים של הצרכים. ההיצע והבקוש לעבודה באניות מאוזן גם בדרך כלל בארצות הספנות הותיקה, פרט לזמנים בלתי תקינים, כגון בימי מלחמה או, כפי שזה קרה בא"מריקה בתקופה שלאחר המלחמה, כשחסר היה לה הצות הדרוש בשביל ציה המסחרי המופרז.

אנו כאן בארץ רחוקים לפי שעה מאיזון כזה. יש לנו כ-500 מלחים יהודים מנוסים. כ-160 מהם עסוקים כבר באניות עבריות. לרבות הצוות של "קדמה", ויתרם מפ"ל יגיעם באניות זרות (אנגליות, אמריקאיות וסקנדינביות).

כשהם מנותקים במשך זמן רב מהמולדת. בשנות המלחמה במיוחד גדל מספר המלחים היהודים בשירות חוץ. אין לדבר על חוסר עבודה בענף זה, לעומת זאת חמורה במאד שאלת הדור צעיר ודבר העסקתם של בוגרי בית הספר הימי בספנות וכן גם של חברי האגודות הימיות שלנו. בעיה זו — הקיימת, אגב, לא רק אצלנו — יסודה בארגון המשק המיוחד במינו של הספנות בכלל. במשקי יבשה יש צורך רב בפועלים בלתי מקצועיים. לא כן הדבר בספנות. אניה המעסיקה שלושים איש, לא יהיו בה יותר מ-4—5 מתחילים. השאר חייבים בהכשרה מקצועית מוקדמת, שאין אדם רוכש אותה אלא על ידי שירות מעשי באניה. מצב זה מחמיר עוד יותר, לאחר שהאניות הזרות נוטות, במדה הפוחתת והולכת, להעסיק על ספונג מלחים יהודים. הסבה העיקרית לכך: התנגדותן של הממשלות לקבלת זרים בשירות הספנות שלהן, מתוך אינטרסים לאומיים ומדיניות עבודה. ומכאן המסקנה ההגיונית, שע"

שבעה כוכבי זהב על גבי הארובה של "קומה"

להגיע לידי הסדר בדרך משפטית. אגודת הימאים טפלה איפוא בצדק בענין הסכסוך שפרץ ונהלה משא ומתן עם חברת האניות, כדי להניעה לבטל את הפטורין. ואין כאן הגנה על זכותו האישית של יורד הים העברי בלבד; זוהי תביעה ישובית כללית לשתוף פעולה מצד כל אחד ואחד בהקמת ענף משק זה או אחר, אפילו אם זה קשור בקרבות מסוימים, מועטים ביחס למפעל כולו.

לאור הקשיים המיוחדים של משקנו זקוקים אנו יותר מעמים אחרים לשתוף פעולה בין המעביד והעובד.

לינו להגדיל יותר ויותר את מספר האניות העבריות. ביום הזה נתון הדבר בידי חברות האניות המעטות שלנו. ואם נקח בחשבון, שאנית-משא בת 3 אלפים טון אינה מעסיקה יותר מ-30 איש (פרט לאנשי השירות), תובלט הדיספרופורציה בספנות בין ההשקעה והוצאות המשק מצד אחד ומספר מקומות העבודה שנוצרו — מאידך. גם עובדה זו מטילה חובה — חובה לאומית — על חברות האניות שלנו לשמור את כל מקומות העבודה ליורדי הים העבריים. ממשלת המנדט אינה מטפלת כלל בבעיה זו — אנו חסרים מדיניות ספנות ממשלתית — ורק אגודת הימאים יכולה לעמוד בתוקף על התביעה של עבודה עברית ובאניותינו.

אגודת הימאים עוסקת, בין השאר, בסידור העבודה באניות. אחד הקשיים בסדר זה הוא, שמלאי כוחות העבודה שלנו אינו ממוין מיון אורגני. צוות האניה המגוון מחייב הכשרה מקצועית שונה של העובדים. אך יקרה תכופות, כי מספר הקצינים הוא למעלה מהדרוש ומספרם של העובדים מסוגים אחרים קטן/מדי ואין כל אפשרות לספק את כל הדרושות. את הסתבילות הנחוצה בשטח זה אפשר יהיה להשיג רק על ידי הגדלת צי הסוחר העברי ועל ידי מתן כוון בהכשרת הדור הצעיר.

במצב הקיים אין להמנע מחלוקי דעות מסוימים בין ימאים וחברות אניות. מתפקידה של אגודת הימאים למנוע, על ידי פעולת תוך נבונה, סכסוכי עבודה רציניים וזוה גם שאין לקוות לשיובם בדרך משפטית. במצב זה של תוהו ובוהו הקיים בחוק הימי שלנו, כשחברת אניות זו או אחרת מפטרת מלחים יהודים — כפי שזוה קרה — כדי להעסיק במקומם מלחים זרים בשכר ירוד יותר, אין

ח. יערי, הספנות בעולם לאחר המלחמה ובעיותיה

א. טונני המטען העולמי והרכבו.

מאז ראשית המלחמה ועד כשנה לאחר סיומה גדל טונני המטען של צי הסוחר העולמי ב-23%. אכן, לא נתקיימו החששות לירידת עצמתו של הצי המסחרי בעולם, עקב אבדות הספנות בשנות המלחמה. בניית האניות החדשות, ביחוד בארה"ב בשנות המלחמה המאוחרות, הדייקה ועברה את שעורי האבדות האלה. התוצאה הזאת הושגה בעיקר הודות לבניה של סוגי אניות-סוחר טונני דרסיות, מטיפוס ספינות ה"חופש" ("ליברטי") וטיפוסים אחרים, שטונני מטענם גדל יותר מזה של אניה בינונית לפני המלחמה. והיא הנותנת, שלמרות הירידה במספר האניות, במנין הצי המסחרי בעולם (אניות בנות 1000 טון גרוס ויותר, להוציא את האניות באגמים ובדרכי-המים הפנימיים וכן סוגים של אניות מיוחדות, כשוברי-קרח וכדומה) מ-12,798 ב-1 בספטמבר 1939 ל-12,445 ב-30 ביוני 1946, עלה כוח מטענו באותה התקופה במיליונים טונות — מ-80.6 ל-99.2.

גידול טונני המטען של הצי המסחרי בעולם היה רצוף שנויים מכריעים בהרכב הספנות העולמית. ראשית, אבדותיה של הספנות בזמן המלחמה כללו בעיקר אניות נוסעים, בעלות מהירות למעלה מבינונית עד גבוהה. ואניות משא מיוחדות מצוידות במתקני קרור ושכלולים אחרים, הבאים למלא את הצרכים המיוחדים של השרות בקווי אניות קבועים. בניית אניות מסוגים אלה בזמן המלחמה פסקה כמעט לחלוטין ומרבית האניות שנבנו בתקופה זו בארצות הברית כבאנגליה היו, כאמור, מטיפוס סטנדרטי, אשר שנויו והתאמתו לצרכים המיוחדים של שרותי הספנות בקוים קבועים, במידה שהיא כדאית, מצריכים תן וזמן. צי אניות-המשא, אניות-הנוסעים והאניות המעורבות של שרותי הספנות בקוים קבועים פחת בנפחו ב-50% בערך בהשוואה לתקופה שלפני המלחמה. וכך נתוהו, בתוך השפע הכללי של ספינות וטונני מטען כולל שלאחר המלחמה, מחסור חריף באניות מסוג זה. שנית, בתקופה הנדונה נתתו שנויים מרחיקי-לכת ביותר ביחסי הכוחות

של מדינות הים, הבאים לידי גלוי בחלוקת צי הסוחר העולמי לפי לאומיותו.

הרכב צי הסוחר העולמי לפי לאומיותו.

הארץ	1 בספטמבר 1939		30 ביוני 1946	
	מס' האניות	טונני המטען	מס' האניות	טונני המטען
ארצות הברית	1,379	11,681,700	4,861	50,309,380
הבריטית	3,399	21,053,700	3,159	24,009,600
נורבגיה	1,072	6,931,200	607	4,477,000
רוסיה	354	1,597,900	488	2,626,700
שבדיה	484	2,033,100	443	2,204,000
הולנד	537	3,424,600	291	2,035,800
צרפת	555	2,998,800	262	1,621,800
יפן	1,180	7,145,400	327	1,432,100
פנמה	130	1,105,600	164	1,329,000
ספרד	217	1,051,700	257	1,253,100
גרמניה	854	5,177,100	242	1,160,100
יוון	436	2,791,000	146	1,006,200
דניה	379	1,575,800	208	952,200
איטליה	667	3,910,800	123	691,700
ברזיל	122	541,600	136	669,700
ארגנטינה	45	267,700	64	430,000
פינלנד	232	826,000	125	372,000
פורטוגל	54	283,200	66	364,000
סין	100	276,000	73	344,300
בלגיה	72	494,000	46	341,600
ארצות אחרות	610	2,453,700	357	1,509,300
סה"כ	12,798	80,600,600	12,445	99,219,900

ג. הנבלות עיוניות לספנות לאומית.

מן הראוי לעמוד כאן על המחלוקת העיונית בהגדרת היחסים בין הספנות וסחר החוץ מנקודת ראות כלכלית. יש הטוענים, כי מציאות ספנות לאומית מפותחת היא הכרח לעידוד סחר החוץ הלאומי. שכן יש בה להבטיח שירות מתאים למשלוחי היצוא. תוך שמירה על תעריפי הובלה וע"י כך להגן על משלחי הסחורות בדרך-הים נגד האפשרות של הפליה מצד חברות זרות. לעומתם מצינים מתנגדי טענה זו, שקיומה של ההתחרות הגדולה בין חברות הספנות השונות בתקופת השלום היא הערובה הטובה ביותר לשמירה על זכויות המשלחים. ענף הספנות, בדומה לכל תעשייה אחרת, מותנה ביחסים שבין ההיצע והבקוש. זידוע כי בפרק הזמן שבין שתי מלחמות העולם האחרון נות רווחה התחרות חזקה בענף הספנות. כיון שבתקופה זו נתכוץ והלך סחר החוץ הבין לאומי ואילו כוח הובלתה של הספנות גדל והתרחב.

עידוד סחר החוץ הבין-לאומי נפגע לעומת זאת לפעמים מעצם קיומה של ספנות ברשותן של ארצות-יצוא מובהקות. שהרי אין להתעלם מן העובדה, כי הספנות עצמה אינה אלא צורת מסחר ובה במדה שארץ מרבה ביצוא בצורת שרותי ספנות פותחת אפשרותה ליצוא אחר. ומ' אידך — כל פגיעה בכושר הכנסתם של שרותי הספנות של ארצות-היבוא עשויה למעט בהרבה את הביקוש האפקטיבי ליבוא מן החוץ ולצמצם את היקף סחר החוץ הבין לאומי. משמעותה של אמת כלכלית זו, לגבי ארצות-ים למי של, כארץ יצוא מובהקת ולגבי אנגליה, כארץ יבוא מוב' הקת, אשר שרותי-החוץ של ספנותה בעבר עוררו לה בהרבה לאון את מאונה המסחרי השלילי, ברורה למדי. בצדם של נמוקים אלה הגורסים את שאלת הספנות

על פי נתונים אלה הגיע צי הסוחר של ארצות-ים ל-51% מכלל טונני המטען העולמי לעומת 14% לפני המלחמה (*). לעומת עליה עצומה זו בכוחן הימי של ארצות-ים חלה ירידה יחסית ניכרת בצי הסוחר של האימפריה הבריטית ומדינות-ים מובהקות אחרות. חלקה של האימפריה הבריטית בכלל טונני המטען העולמי ירד ל-24 אחוזים לעומת 30% לפני המלחמה. של נורבגיה — 4% (9%), הולנד — 2% (4%), ושל ארצות הציר — יפן, גרמניה ואיטליה ל-1% כל אחת (לעומת 6%, 9%, ו-5% לפני המלחמה).

ב. סכוי ההתחרות בכח.

אין ספק, כי התמורגת בהרכבו של צי הסוחר העולמי, טבחינת יחסי הכוחות של מדינות הים, השפעה מכרעת לתן בעיצוב התכניות המדיניות לאורך ימים של הספנות בארצות השונות. מדינות-ים, שכוחן הימי נחלש בזמן המלחמה, מזדרזות למלא את חסרונו ולהגדיל את צייהן ככל האפשר. אך גם מדינות אחרות מוסיפות להרחיב את ספנותן ולא עוד אלא שרעיון הספנות הלאומית הכה שר-ים גם במדינות אחרות שהיו נטולות ספנות לפני המל-

(*) עצמתן הימית של ארצות-ים היא למעשה גדולה יותר, כיון שבי השבון של מספר ארצות נכללו גם אניות הכרחה, השייכות לממשלת ארצות-ים.

הלאומית מן הבחינה הכלכלית של יחסי מסחר בין-לאומיים, יש עוד להזכיר את אותם הנמוקים המבוססים את בעיית קיום הספנות על יסוד קריטריון של שררות ספנות ברוצאות הנמוכות ביותר. לדעת אלה, מותנית זכות הקיום לספנות בארץ מסוימת ביכולתה לעמוד בהתחרות מבלי להטיל מעמסה כבדה על אוצר המדינה.

ד. גורם היסוד לרעיון הספנות הלאומית.

אולם גם מצדדי הטענות האלה אינם יכולים להתעלם מן העובדה, שהגישה הכלכלית הצרופה אינה אפשרית בנסיבות הקיימות. ערכה של ספנות לאומית בשעות החירום של מלחמות צבאיות ומדיניות כאחת הוברר כראוי לכל המדינות. במשך שנות המלחמה והשנים שלאחריה, בין אם היו הן לוחמות או ניטרליות. הסבל הרב שגרם המחסור בשרותי ספנות סדירים למדינות נטולות ספנות משלהן בשבע השנים האחרונות מוצא לו פורקן בהגברת השאיפות למדיניות לאומית בשדה הספנות. הדעה הרווחת היא שכל מדינה מוכנה להעמיס על אוצרה נטל כספי להבטחת קיומה של ספנות לאומית וכל אחת רואה בהוצאה זו מעין תשלום של פרמיה כנגד הסיכון של מחסור באמצעי הובלה בשעת הצורך, כשמחסור זה עשוי לסכן את בטחונה. עמדה זו קובעת כיום, במידה הגדלה והולכת, את גישתן של כל המדינות כמעט לשאלת הספנות, והיא שגרמה בעיקר לכך, שהרבה ארצות אשר עוד לפני המלחמה האחרונה היו רחוקות מהימאות מגלות ענין חיוני ביצירת קווי-אניות משלהן. כדוגמא טובה ביותר יכולה לשמש שוויצריה. ארץ ללא חוף ימי, שראתה צורך להקים לעצמה מיד לאחר המלחמה צי סוחר לאומי בן 7 אניות בנפח משען של 50 טונות, או הדוגמא האופינית של שלש הארצות קולומביה, ונצואלה ואקוודור, אשר התקשרו לתכלית הקמת צי משותף שיפעל בהנהגת ממשלותיהן.

גלויי השאיפה לספנות לאומית מגלים הבדלים בדרכי ההגשמה. ארצות מספר מרחיקות לכת בכוחן זה ורצונן ליצור תנאי התפתחות נוחים לספנות לאומית לובש צורה

דראסטית של איסור חוקי על פעולתן של אניות זרות בתחומים מסוימים של ההובלה הימית בנבולותיהן. בסין, למשל, הוצא חוק האוסר על אניות זרות לפקוד את הנמלים בצפון סין, צפונית לשנחאי. ממשלת אוסטרליה הגבילה את ההובלה החופית לספנות הלאומית לארכה של יבשת זו ואף ממשלת הודו הזמנית מכינה הצעה דומה. אולם לרוב משלימה השאיפה לספנות לאומית עם ההכרה של התחרות תקינה ואף אינה מוציאה את האפשרות של שתוף פעולה עם הספנות הזרה. הגורמים הפרטיים והצבוריים הנושאים את רעיון הספנות הלאומית ככל הארצות עושים מאמצים מזורזים להבטיח את כושר התחרותה של הספנות הלאומית בדרך הקמת קווי-אניות לאומיים קבועים אף בשותף עם גורמים זרים בעלי הון וגסיון.

ה. יסוד שיתוף הפעולה.

שיתוף הפעולה הבינ-מדיני בשטח הספנות מוצא לו משענת בתיאוריה, הרואה את סחר החוף של כל ארץ וארץ, על יבואה ויצואה, כמכלול של אינטרסים לאומיים וזרים. בהתאם לכך אין ארץ אחת יכולה לתבוע לעצמה זכות יחיד להובלה הימית של סחר החוף הימי שלה כולו. הנמוקים לתביעת זכות יחיד להובלת היצוא, למשל, כוללים בתוכם הנחות לשליחתה של תביעה זו ביחס להובלת היבוא, ולהיפך. לפי גירסה זו עולה זכות ההובלה של כל ארץ רק למחצית נפח סחר החוף שלה. היתור שבמסקנה עיונית זו מניח אפשרות של צרופים בין-לאומיים בשדה ההובלה הימית בקוים קבועים. ואכן, גורמי ספנות במדינות הים המזרחית מנסים בזמן האחרון ללכת בדרך זו. חברות ספנות בארה"ב, למשל, הקימו בשיתוף עם גורמים דרום-אפריקאיים חברה לספנות בקו דרום-אפריקה — ארה"ב. חברות ספנות בריטיות מקימות חברות-בנות בדרום מיניונים ובמושבות לפיתוח קווי אניות קבועים בשיתוף עם גורמים מקומיים. ההישגים בשטח זה מצערים הם. אבל אין ספק שמגמה זו עשויה בעתיד למעט את הניגודים בשדה הספנות בקווי אניות קבועים.

מעבר לים באות אניות טעונות סחורה, המביאות חמ"גים בשביל תעשיית ארצנו ומוצרים הדרושים בשוק המקומי. חוזרות הן עם תוצרת הארץ היוצאת לשוק העולם הרחב. כל זה נעשה באמצעותם של הבנקים המסחריים הגדולים. דרכם עוברים הדוקומנטים הימיים המקנים בעלות על סחורות ותעודות-הביטוח נגד סיכונים-הים; מאמצעותם נעשה התשלום ונפתחים אשראים דוקומנטריים במקרה הצורך. חוליה חשובה בקשריה המסחריים של ארצנו עם ארצות-החוף מהוה

בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ

א. יום העליה

ביום אחד, הוא כ"ו תמוז תרצ"ו, הוקמה עין-גב! ולא ישבה מלב אותו יום נועו, רביהוהו, בו העפילו ועלינו ונקים את נקי' דתנו. חומה ומגדל בנינוה, מעבר לים מזרח. רק יומיים-שלושה הפריחו בין העליה לבין ראשית הכנתה. בעצם ימי פעולותיה של היעדה המלכותית (של לורד סיל) כיננו ודינו את הנקודה והיא מכרות ואומרת: "לא נוזו מכאן! הרחק מזרחת ולא כאן — המבול!"

ובעלותנו — הלם יחד אתנו הולם לבנות רבים ותרשטה לנו יד אחים נאמנה, זו של קבוצתו השכנים ושל התנועה כולה. צעירים חתיקים באו לעזרתנו מכל קצוי הארץ. ידם עוזרת, כתפם מטייעת, באהבה ללא מצרים, בחבת-עודד לקראת הבאות.

וכה דהדו הדי יום-העליה שלנו:

— — — רגעים גדולים, בלתי מצויים, רגעי מתת יקרים, — — —
 — — — העמק כבר רחש חי יקיצה מיוחדים. אוטומובילים גודשי אדם. חרות אחוה ספעה בחלל — — —
 — — — וכשזע המסע במישור העמק, זו שירת האוטומובילים הגדולה והארוכה — אלה עמוסים שלוי החומה, המגדל והצעירים ואלה — גושי אדם דרוכים, זע משהו בתוך הוכך, באה גאה הלב.

— ואחר כך; יום העמל: —

וכשהייתי רכוב על גבי החומה ומקבל בזה אחרי זה את שקי התעץ מכתפם העומסים והעניים הורמו רגע וראו את שרשראות האדם המרותקות בהולם העבודה ובהולם לב אחה, את שירות העומסים ההולכים הלוח ושוב מן התוף אל החומה, עלה וחוזר, חוזר ועלה, נחונים מתחת לשקיהם והזיעה נר גרת — גדלק שוב רגע המח והואר לך כל זה כחזון בראשית, כאנדרקדומים.

— ועם ערב רפתה העבודה. הכל נשלב ונשלם. היו עוד רגעים טובים, צלולים בחוכה של הכנרת, כשפה מקרוב עמדו על עמדם החומה, המגדל והצריף; ועם רב גישם נשיר מות'רותה: קס חזבר ויהי!

ועם הליל שרדו כאן המעשים על משמרת הישוב החודש ויקדשו ליל ראשון ללילותיו. —

— האור שהבהב רגע מעל ראש המגדל בשר: —
 נוף חדש נכבש לעמנו. שם, רחוק — ממגד.

(קטעים מתוך "גושים ערופים" למשה ברטלסקי)

ב. פרשת הקרקעות

אדמות עין-גב נקנו מידי ערביי-המקום בשנות ה-1900 פרוספריטי' על ידי חברה פרטית של יהודים מגרמניה. קדמת כנרת, אשר הכנה תכנית להתישבות המעמד הבינוני שם, תכנית-בוזר' אלו ירדו לסמיון והחברה הפסידה את כספה ופשטה את הרגל. או הגברנו את מאמצינו למען רכישת רוב הקרקעות על ידי חברת הכשרת הישוב והעברתן לרשות הקק"ל לצרכי התישבותנו.

אך המצב הווירידי של הקרקעות בשעת קניתן היה מסוכן למדי, כי טרם נעשתה חלוקת השטחים בינינו לבין הערבים לפי הסכם או לפי פסקדין של בית-המשפט. במי צב זה, שלפני ה-1900 (חלוקת הקרקעות), היתה עלייתנו מעשה בלתי חוקי והרה"מ מכשולים.

על חלוקת הקרקעות בין הערבים, קדמה כנרת" והכשרת הישוב" היה מיגע ביותר. קרן היסוד לא נתנה לנו את המיכתה. אין היא תומכת אלא ב"נקודות", היושבות על אדמת הלאום; יצא איפוא, שכל המיכתה ונעוה היתה תלויה ועומדת עד ליום שר" שח הקרקעות.

זאת ועוד: לאחר חדשים מספר התברר, שהנקודה הוקמה במקום, שאינו מתאים ליי- שיבת קבע.

ולפי שעה אכלו אותנו מיעוט המעש והמחר המעורפל, חלק נכר מחברינו עוסק בשמירה, מקצתנו — ביופויף ודיג, והכאר — מחוסרי עבודה. גן הירקות מביא המסד, הדיג והיופויף אינם מכניסים כדי שכר יומי עבודה. הגרעון גדל, ויאושונו גובר...

דייגי עין גב בעבודתם

ואכן דיוק החבר שכתב: "והתחילו בוקי' עים קולות של חלודן-אטונה. התחילו מרני נים בטחנה על עין-גב, כי הכויבה, ועל עתידה, כי מעורפל הוא. וככל אשר הכבידה המצוקה הכלכלית כן נתרבו החושבים על עויבת עין-גב ומסירתה למשקי עסקי-הירדן ולמוסדות הלאומיים, ויהיו הם הדואגים לתק' ציבם של כמה עשרות שומרים, אשר יוסקו על החומה היתומה. והיה אם יסתיימו בשאר השנים הקרובות עניני הקרקעות נתגלה אם שרות לבנין ישוב, או נחזור אליה..."

יזכר כאן לזכרה ד"ר ברט המונה, איש החזון והכביש מבין אנשי החברה "קדמה כנרת" ומנהיגיה. היה ירדני ומלוונו הנאמן עד סוף ימיו.
 ג. בראשית
 35 חבר וחברה ישבנו בנקודה בראשית הימים. את צער הבדידות והנתוק ידענו. היום היה לנו לעמל והיטמה כולה — למשמר מפני הוודן האורב, או — בעצם ימי הזכ"ר רעות.
 הכבידו עלינו עניני הקרקע. המשאיומתן

לעויד מ. בדולח

מעסקיו הפעילים של החבל הימי בנא"א

במלאת לו 50 שנה מיטב הברכות

החבל הימי לישראל

מקומות הדגירה של הדגה, אחר חדרה למקומות הריכוז הטבעיים (בעיקר חוף הצפון, ליד שפך הירדן) וכה וכו'. והיה, הטק שלה: מתנקשת, מצמצמת, פוסלת.

השנים שנות מלחמה ומצוקה. לא מעט רפות הידים, לא פעם מתנפצים מאויים אל הנהלים. דרושים התמדה ולחץ, עוז ואמונה למלחמת הדיג עם עצמו, עם תנאיו; אף עם החברה, שנוטה לפעמים לוותר ולצמצם את חיות המאמצים והכובש.

וכה נאבקו, גששו, ניסו והוסיפו, אך עלו נאמנה משלב אלי שלב. ותעל היכולת המקצועית מאד, ויבדל רכושנו בסירות (8 מספרן, 2 מהן בעלות מנוע) וברשתות, ויוקמו מתקני-עזר חשובים, המשויים לחוף פני כפר-דייגים נמש; ויעל גם השלל במאד; מכמה מאות ק"ג דגים ממין אחד בלבד (הביית) עד לעשרות טונים מכל הסוגים הנמצאים בים (כגון: השפמון, הלבנון, האמי גון לסוגיו השונים וכו'). ויעל גם השכר ליום עבודה מ"90-120 מא"י (בשנתיים הראשוני) עד ללירה — 1.200 לא"י, שהוא עודנו למטה מהממוצע החיוני כיום הזה. ויעל כר שר הארגון והמשלוח. רחב האסק והעמיקו המאויים.

אך באחת המצוקה עודנה קשה והיא מצוקת-הנושא של כבוש קשה זה. עינינו מצפות ומיחלות לנוספים, כי יבואו, והם יתנו די למפעל הדיג להאדירו, לבססו אף להרחיבו, כיאות וכדרוש.

משנת תש"ו הפכנו לחלק של "קואו-פריטיב דייגי הכנרת" (יחד עם גנוסר ו"מעגן" שכנינו, ישובי הקבוץ), בסיס: הרכוש המשותף וחלוקת הפדיון לפי מספר ימי העבודה של כל אחד ממשקיו. יתרונותיו הרבים: השותף בעבודה בים; ידועה מוקיפה מהמתרחש בכל חלקי הים; חוללת ההוצאות (ע"י המש"לוח המשותף וכו'); צול רציונלי של הציד; חווק מעמדנו כלפי החוץ העוין; ועל כלם — הקואופריטיב הוא המנוף להרחבת מעמדנו הכובש בים.

דמות לחברתנו עד היום, הרי הוא האחד עם גרעינה החדש של הנועתנו נצ"ח-השוה"צ מהבליטיקום, מצ"כיה ומאוסטריה.

תחנות רבות עברנו עד אשר הגענו לעין גב. במל יפו עברנו ואחר כך במל תל-אביב, בסביבות יהודה ובסדום אשר בדרום ים המלח. נאחזנו בכל אשר יכולנו, הלכנו לכל אשר נקראנו — אך עינינו היו נשואות לגליל, לכנרת, לחופה המזרחי.

וכיום הזה מונה עין גב 500 נפש. גאים אנו על ילדינו-טפוחינו: 135 במספר, כן ירבו. והרי אך 15"י ילו היו לנו לעת בראשית.

השנה קלטנו עשרות עולים-מעפילים חדשים מהונגריה ומפולין ובודדים משרידי חברינו מארצות מוצאנו.

אף גם נוער מתחנך בתוכנו: עולי סוריה ותימן — מהד ויוצאי המחנות ושרידי החרב באירופה — מאידך, גם נוער איי הגיע אלינו, שנחלץ ועזב את הקריה הסואנת ופנה להבי שרה ולקבוץ, לעבודה ולהגנה: כ"100 נער ונערה!

זכה ע"יגב והיתה אף היא כאחיותיה בכירותיה לשוב מחנך ומדריך. מאז 1939 עברו את ע"יגב קבוצות רבות של נוער עולה, של הכשרות נוער עובד ולומד, אף מתנות-ק"ח לעשרות — ובחלקן של עדות-ימיות אשר באו אלינו להעמיק את ידיעותיהן בימאות.

זכינו ורבים מהם דבקו בחיינו, בערכיהם ויצירתם. והרי המצאם בכל קצות הארץ, בנקודות ההגשמה והכבוש: מקבוצת הצופים אשר ברחובות ועד "ההותרים" שעל יד חיפה, מ"געתון" ועד כפר סולר, עושים הם את מעשה ההתיישבות, בחלקם אף נושאים מפעלי כבוש הים והדיג, חוון ע"יגב שדבק אף בהם...

1. הדיג

בראשית היה הדיג הגינו כו עור לפני עלותנו לעין גב, אף הכשרנו עצמנו לעבוד בו, ולו במתי מעט. וכך החלו חברינו לפרש מכמרת בים, לתור אחרי הדגה אשר בו. לא ידעו דבר כפרשה זו: לא רשת ולא סירה, לא זרמי מים ואויר ולא את הדגה וארחות-חייה. ועם ההאחזות בעבודת-כבוש זו נתגלתה יותר ויותר כל שפעת הקשמים והמכשולים בדרכו של איש הים, הספן, הדיג, החי על הים: עצם כבוש המקצוע, תנאי העבודה בלילות, הנרי תוק מחברה ומהמשפחה, הגישוש, התהיה והיכול הזעיר...

ועל הכל — הנסיכות הפוליטיות: שליטים ערבים מתחרים ומכשילים וממשלה — זו ממשלת הספר הלבן — המצרה והמגבילה אף כאן. אנו — בסנינות וכמאמצים, בח"ש מושים מתמודים אחר שיטות חדישות אחר

לא רבים בינינו נתפסו להצעות אלו, אך מעידות הן מה גדולה היתה המועקה ששררו: תוך תקופה זו. המוקפחת."

במוצאי אותה שנה ראשונה שכלנו את חברנו זאב עניו ו"ל, מראשוני חברתנו וממפלי תיבותיה. היו אלה ימי ההוד של כבוש חניא, שלחנו גם את זאב לעורה לן ולסעד. שם הוא עמד במערכת ההגנה והתיקומה, במלוא אונו ולהטו החלוץ, ושם נפל ברית-דמים נכרתה בין היתא וע"יגב, נקודות הספר, במצרי ההעפלה.

על די הגורן הראשונה כרתה ע"יגב את קברה הראשון! נשבענו להמשיך ויהי מה!

ד. לישיבת קבעו

אך גברנו ונוכל. נסתיימה פרשת הקרקעות וכעבור שנה וחצי לערך מיום העליה, ב"ח כסלו תרצ"ט (11.12.38) העתקנו את מחננו ונקימנו קילומטר וחצי צפונה, על שפת-הים, מול מוסיתא העתיקה. כקודם — חומה ומגדל, ועינינו צופות באמונה לכצור והרחבה.

אלא שמענה כבדה עלינו די האויב. תחי לה שפע עלינו רק איומים עקרים; בסביבו תינו שיר שקט. אך עם תום השנה הראשונה נשלחה בנו אש רבה, הווממת לעקרנו. כל סלע הפך סכנה — מארב פריצים. כנוספיות האויב משתוללות.

ידענו לעמוד גם במבחן זה. הם יקר וקדוש נשפר. הבאנו לקבירות ממיטב הכי רינו וכוינו — אך הוספנו עמוד והתגונן, יצרנו והתבססנו והכינו שורש בע"יגב הנכ"ינה, העולה ומתרחבת.

ואחרי חדשי צפייה וכסופים עזים לכניה ולהתרחבות, זכינו לירות בראש חודש אייר תרצ"ט את אבן הפנה לשבעת הבתים הראשונים.

וכה פרצנו ויצאנו את החומה.

ה. מי ומי נושאי המסופ

בראשית היתה חבורת הפועלים בראשון לציון ובנחלת יהודה. חברינו הראשונים — יחידים ובודדים עלו ארצה בשנת 1933. מנר מניה באו, פליטי עירוצות ותפת; איש-איש וחשבוני אתו.

זרים היו לארץ. הסוכנות הקימה כאותם הימים חבורות עולים, למען יצעדו את צע' ידעם הראשונים יחידות, שותף-פעולה ועזרה הדדית. עשרות ומאות עברו את חברות הארעי הללו; רובן התמוררו במרוצת הימים.

שונה היתה דרכה של חבורתנו. חברינו מצאו דרך ליתר שותף ולחיי-קבע, עד כי הפכו והיו לקבוצת "בתלם" (1934) הקולטת את חניכי "הכונים" מגרמניה, התושבת את חי וגול של תנועת הקבוץ המאוחד. בשלהי תרצ"ה חל אותו איחוד. שקבע

בשנת 1936, באניה
"עמל" של חברת "עתידי". שנינו היינו אז
קצינים באניה זו, היתה זאת פגישתי הראי
שונה עם ימאי יהודי מהולנד. שמחתי על
היכרות הצעירים שבאו אז לאניות העבריות
מכל סינות אירופה וכשנפגשתי עם הוה"
לניו הראשון — עם וינדמילר, ברכתי ברכת
"שהחיינו".

בזמן עבודתנו המשותפת ב"עמל" הת'
רשמתי מאד מידעיותי המקצועיות של
הקצין הצעיר ובמיוחד — מהבנתו המיוחדת
בתמרונים השיט, הנמנים עם תפקידיו הקשים
ביותר של רב החובל. ריעותיו של וינד'
מילר הפתיעוני, כי על פי רוב אין לקצינים
צעירים לא הידיעה ולא הנסיון הדרוש.

בשנת 1937 ועד לפרוץ המלחמה ראיתי
את וינדמילר כהפקידו החדש בתור פסקי ימי
מסע אניות הולנדיות בנמל תל-אביב, היתה
זאת התקופה של ראשית התלהבות לימאות
הארגישראלית והתענינותו המיוחדת בנמל
התל-אביב, או נולדה תכניתו לשנוי שיטת
העבודה בנמל תל-אביב, התגברת תפקודו.
הכנית מצוינת כששטוחה וכמעט ההשקפות
הדרושות לבצועה.

בזמן המלחמה, בהיותי רחוק מתארץ,
הגיעו לאניות הידיעה על מגווי של וינדמילר
לרביחובל של המשוך "סטרדי" בנמל חיפה.
כל אנשי האניה שמחו להצלחה זו: יהודי
ראשון שונה לתפקיד הנכבד של רביחובל
במשוך בנמל חיפה. נזכרתי ברושם שעשה
עלי וינדמילר אז, לפני 6 שנים, בדיעותיו
התמרונים ושמחתי בלבי שדואק הוא וזה

להיות החלוץ בכבוש עמדות'מפתח ימיות
בנמל חיפה. קל לתאר מה גדולים היו הקשיים
שנערמו לפניו בתחלה עבודתו, קשיים טכניים
של ימאי-חלוץ וגם קשיים ונסיגות-המשלה
מצד אנשי הנמל שלא ראו בקצין טובה את
כניסתו של יהודי לתפקיד רב חובל במשוך.
אבל לא וינדמילר האיש שירתע מקשיים.

בשנת 1944 נתקבלתי גם אנכי לתפקיד
ימי בנמל חיפה ומאז נמשחתי אתו יום יום
בזמן עבודתנו באניות וגם אחרי העבודה —
באגודת יורדי הים העבריים, בבית יורדי הים.
שאימתו היקרה ביותר של וינדמילר היתה:
לארגן את הימאים שלנו באגודה חזקה ומלוי'
כדת. למטרה זו הקדיש את כל מרצו, והת'
להבנות. אחרים לפניו נסו לארגן את הימאים,
אבל כל נסיונותיהם עלו בתוהו. וינדמילר
הצליח להקים ארגון חזק של קצינים ומלחים
למרות המכשולים המרובים: סיוורם של
הימאים, חוסר כל ענין מצד השלטונות והמס'
דוח ואף התנגדות מצד החברות שאנן רואות
בקצין ימאי ארגון ימאים הבא בדרישות ותבי'
עות. התלהבותו ומסירותו של וינדמילר הת'
גברו על הכל. בדבוריו המשכנע ובשקידתו
המתמדת עשה את הבלתי אפשרי לאפשרי
והאגודה הוקמה וקיימת.

האגודה היתה בשבילי הנקודה המרכזית
של חייו ולהתפתחותה הקדיש את כל כוחו
תיו. הוא הלם על התפתחות גדולה של הימי'
אות, על חברה קואופרטיבית של ימאים, קצין
קבוץ של ימאים העובדים וחיים באניה שלהם.
הוא האמין בהשגת חלוםותיו בכל נפש
ואף משך אחריו רבים מחבריו.

רבים מחבריו בנמל, יהודים ואנגלים,
קראו לו: "עורך הרוץ שלנו". ואכן, היה
הוא ימאי בעל תמיכה של עורך-דין. טוב היה
להתיעץ אתו בעיקר בשאלות תנאי העבודה.
בסבך של חוקי הממשלה הרגישה את עצמו
בכני'יות. אחת הפעולות החשובות שלו
בשטה זה — ההסכם עם חברת "עתידי" על
תנאי העבודה ועבודו ה-אטיסקל".

אין מלא, שהיו לו לוינדמילר, אשר ידע
לפגוד על דעותיו ועל זכויות חבריו, גם מת'
נגדו אשר נסו להשילו בעבודתו. לא פעם
היתה נשקפת לו סכנה להפסיד את מקום
עבודתו בגלל פעולותו העבריות, אבל הוא
לא נרתע. אדרבא, עוד הנביר את פעולותיו.
בזכות עמידתו הגאה ועקשנותו ההלחמה
וכה גם להפרצה מצד הממונים עליו.

המות האכזרי לקח אותו מאתנו בעצם
פעולתו החשובה לטובת הימאות שלנו. וכרו
לא ימוש מלכם של הימאים העבריים. הוא
הקדיש את חייו לארגונם. להגנת זכויותיהם
ולפתוח הימאות העברית.

בתכניתנו — הפלגה לדרום, לסביבות
עזה, החלטנו לצאת לשם אף כי חוף זה
מוכר לנו מחוף מהחוף הצפוני וגם אינו
מיושב כמזהו. לאורך כל רצועת החוף מת-א
ועד לגבול הדרומי, נמצאים רק שני ישובים
צפריים: בתים וניצנים, וזה האחרון (בקרר'
בת אשדוד) די רחוק מהים.

עם יציאתנו מהירקון בשעות הערב, נשבה
רוח קלילה, צפונית. בשעות הלילה המוק'
דמות היינו כבר מאחורי יפו. כאן זרכה
השייטה את עצמה. בסירות נקבעו המשמרות,
הודלקו האורות, נתנו ההוראות האחרונות
ממפקד השייטה על הקשר בין הסירות ונקי'
בעו הסימנים השונים במקרה של צורך בצורה
או הורעות מיוחדות. הסירה אשר בראש הש'
ייסת מצוידת היתה באור השמל חזק, מאחריה
שטו שתי סירות קטנות וכמאסף שוב סירה
גדולה וגם היא מצוידת באור חזק. סירי'
אלה שומרות על השייטה. מסירת הנחשים
נתן הקורס, שלפני צריכות הסירות להתקרב
כל עוד המשך הרוח הצפונית.

השייטה מתקדמת. מאחת הסירות ניכמת
סירה נוגה והיא מתפשטת והולכת על ימל'
הסירות. לאט ובהדרגה נוסקה הסירה ויש'
חירת דממה. אורות החוף נעלמים מעינינו
ולפנינו מתגלים אורות אחרים, קשקה עדין
לוהותם. אנו משערים שאלה הם אורות הדי'
גים הגדים את הסרדינים בעונתם. ואכן,
בגיעות אלינו קריאותיהם של הדיינים וגם
שירתם כבר נשמעת. חברינו אינם מחפצים
את ההודמנות לכרכם בשפת "סח'בדני" ול'
קבל את שובתם. בדני". רב תמהונם של
שכנינו, מה קרה ליהודי" שמצפים הם את
מימי הדרום בסירותיהם. מתוך שיהיה אים
נתברר, שגם חברינו מחיפה עברו כאן בלילה
הקודם. הנומנו לסעודת דגים, אבל הזמן
הקצר שעמד לרשותנו, לא הניח את האג'
שרות לקבל השמנה זו. מפרדנו מהם בברכות
והמשכנו להרדים ולהעמיק.

לאחר תצות התהלפה הרוח למורחית וה'
נחש נתן את הוראותיו לשנינו הקורס. קור
הצוף אותנו. הבגדים והשמכות סופגים את
השלט והלחות וחודרים גם לעצמות. נשמע גם
קול הטפות היורדות מאחד המפרשים לסירה
או לעצמותיו של אחד החברים, הישן ואינו
מרגיש בואת. נעלמים הבוככים. השחר מב'
קיע, החברים מתעוררים אחד אחד משנתם.
כל רצועת החוף שעברנו במשך הלילה
שוממה היא ומכוסה חולות. רק עצים בוד'
דיים במצבכים בשממה, המשמשים לנו נקי'
דוע;עורר לציון מקומות רחוקים יותר מה'
חוף. סירותינו מתקרבות למקום המשוער
מראש. לפנינו אשדוד עם מגול המים הנבונה,
מאחריה נמצא הישוב "ניצנים", אינו נראה
לעין. יותר רחוקה — הכפר הערבי בורה
(אשקלון), המוקף ירק ועצים הבולטים לעין

וחופו התלול נשקף הימה על חומותיו העי
תיקות.

הרוח מתחלפת לדרומית והסירות מתקד-
מות בגלסים (מפנים). לאחר ארוחת הבקר
מתחממים החברים לאור השמש, מיבשים את
הצפייה ועצמותיהם לאחר הלילה הרטוב.
בשעות הצהרים התקבנו למטרנו.

בשעה 3 אחה"צ התאספו כל הסירות מול
המזח של עזה, כפי שנקבע מראש, ושם נמסרו
ההוראות לשיבתנו הביתה.

הרוח מתחלפת למערבית ולאחריה לצפון
גית וזה מאריך את זמן הפלטנו חזרה. שוב
מפליגים אנו בגלסים. הפעם פורקה השייטת.
כל סירה מתקדמת לפי יכולתה. נקבע, שרק
בשעות הערב תפגשנה הסירות כדי להפליג
בלילה בשייטת. השמש שוקעת ואנחנו מול
ואדי חסי. שתי הסירות הגדולות מחכות
לחברותיהן. אחת הסירות לא התקרבה לשי-
יטת. סומן הקורס שלפני צריכות הסירות
להתקדם עד שעה 9 בערב. והנה כבה האור
בסירה הקטנה, הקשר עם הסירות הגדולות
ניתק, וכך מפליגות הסירות כל אחת לדרך
בפני עצמה. הלילה הזה היה יבש יותר מהי-
קודם לו, אבל לא נשבה כמעט כל רוח.
השטילי (שקט) נמשך עד לאחר חצות, ומן
מה נשבה רוח מזרחית קלה אשר נפסקה מיד.
שעת ארוחת הבקר. מאחורי סירתנו נראה
כריש צעיר, המנסה לכרסם את כרגי ההגה
בשכבו על הגב. סיו של הכריש הוא, כידוע,
לא בקצה גופו כמו אצל כל הדגים, כי אם
יותר פנימה, ולכן נוו לו יותר לטרוף את
טרפו כשהוא שוכב על גבו. החברים עור-
כים לו מראר ומנסים לגרונו בצורות שונות,
אך הכריש נמלט.

הגענו כבר אל מול נביריונים וקרבים אנו
לנחל רובין. גם בתיים מתגלית לאט לאט
לעינינו ובשעות שלפניהם — נמל יפו.
אנו שטים במרחק רב מן החוף, שנוכל
להתקדם בלי כל מפנים עד תלאביב, במקרה
שהרוח תחלף לצפונית. עברנו כבר את יפו
ואנו מתכוונים לכניסה לירקון ולירידה לחוף.
השלל אשר אתנו מוסיף באוה לחברים.
המשחשבות ליום המחר מעסיקות כבר את כל
החברים, לאחר שעות רבות של התמקרות
מחיי יומיים.

פרדי / ביתנו החדש

(עם הצטרפות הגרעין הצרפתי
לקבוצה "שדות ים", קיסריה).

הייתו רוצה שקיסריה תהיה לנו בית.
בית לאלה הנמצאים במקום, בית לאלה שצו-
ריכים לבוא. קשה לקבוצתנו, לאחר שנת
הכשרה במשק, להגיד, שהיא מצאה כאן כבר
את ביתה. עוד דרך רבה לנו להגיע לואת.
להגשת בית — נדרש הרבה. בדרך כלל
מקימים בונים את הבית במשך כל החיים.
יום יום נלחמים לשכלולו. ואם הבית הוא

אם נעצב אותם אחרת נצלות יותר גם כקלי-
טת חברים, לא רק מתנועתנו אלא גם מפנות
שונות שמהם יגיעו חברים הנה. לנו חסרה
ודיעת השפה ומקורות התרבות העברית, לנו
חסרים שרשים בארץ, דברים רבים בקבוצה
הם מציאות והרגל, אך בשבילנו — אלה הם
פרובלמות רציניות. רק ברצון משותף וחי-
פוש משותף למציאת בטוי נכון לחיי חברה
יכולים להגיע לרמה שתספק את כלל החב-
רים. אם מצד הותיק, איש הקבוצה, ומצד
העולה החדש המצטרף היום תורגם פעולה
אחידה ומשותפת להשגת המטרות האלה בע-
בודה ובחיי חברה — תמצא הדרך לקרבה
אישית בין החברים.

ועלינו לדאוג גם להמשך הפעולה למען
החברים שפרם הגיעו אלינו. כיצד נבטיח
שכאן יהיה הבית לתנועתנו בגולה? בצרפת
נמצאת יהדות עשירה, אבל יהדות רחוקה
מאתנו. עד היום הזה עדיין לא מצאה התנועה
הציונית את הדרך לקשור את היהדות הזאת
למפעל התחייה. מעטים עלו ארצה והגשימו.
התנועה החלוצית קטנה, חלשה — היא רק
בתחילתה. מרגשים אנו את עצמנו כשליחי
הגולה הזאת ועלינו לקיים עמה קשר מת-
מיד, חי ומחנך. עם הצטרפותנו לקבוצה מרי-
טל גם עלינו האחריות לגורלה של יהדות
זו, לגורלה של התנועה. קיסריה צריכה להי-
יות מרכז קליטה לעולה הזאת, מרכז מתנן.

בית, לא חשוב אם קל בו, נוו או קשה בו.
אם הוא כמו שרוצים שיהיה או עדין לא.
העיקר הוא שכל הכוחות יהיו מתוחים למי-
טרה אחת — לעשותו טוב.

אנו הגנו הקבוצה הצרפתית הראשונה
שמצאה את דרכה בקיבוץ המאוחד. החלטנו
להתאחד עם הקיבוץ שדו"תיים. צעד זה תובע
את הכל מכל אחד מאתנו. המשך עדיין בת-
חילת התפתחותו. אין עוד קרקע, עבודת הים
עודנה עבודת כיבוש. אין הקבוצה נצבת עוד
על רגליה איתן מבחינה משקית. השלב הראי-
שון בבניית הקבוצה כבר אחרינו. אחר שבע
שנים בקיסריה נכבשה הזכות על הטוקום
הזה, אבל רק השנה נכנסנו לשלב חדש בהי-
פתחותנו. עכשיו זקוקה הקבוצה לכוחות
חדשים. הכרחית לה תוספת כוחות כדי לגדול
ולהתרחב. הגרעין שלנו הנהו התוספת הראי-
שונה — אחרי זמן רב של חוסר עלייה. עם
קבוצתנו מתחילה תקופה חדשה, נפתחים
אופקים חדשים. כדי שרגיש כאן את ביתנו
— לא יספיק הרעיון, החזון המונח ביסודה
של שדו"תיים. חייבים אנו לתוש שגם על כתי-
מינו נשא המשא הזה של הגשמת החזון, רצון
לא חסר לנו. על הקבוצה למצוא דרך כדי
להשתמש ברצוננו ויכולתנו.

ועתה כמה דברים לבקעה החברתית. בעיה
זו מסובכת יותר. בתוכנו אין עדיין חיי משי-
פתה ודרושה לנו צורה אחרת של חיי חברה.

זאת לי הפעם הראשונה ללכתי באניה בחברת נוסעים שכלם עמקי שפה. אין בהם, כמדומה, אחד — במחלקתי, על כל פנים — היודע לשיח בלשון בני אדם, כלומר בלשון המובנת לי. לא עברית ולא יהודית, ואף לא קורטוב של רוסית או גרמנית. לפרצוף יהודי אין באניה סימן וזכר. אף לא כקוצו של יוד. ואולי יש — והוא מתעלם. וכנוסעים כמשרתים. אף הללו נזקקים לכמה לשונות — חוץ משלי. לאסוני הכפול, משועבד אני לדיאיטה כפולה: לזו של הרופא ולזו, להבדיל, של הר סיני. ליהנות מן השולחן הכללי איני רשאי, ולפרש את חפצי כראוי למלצר קצרה לשוני, ובהסבי ללחם הצהירים, והמלצר המהודר והמגוהץ — כמעט בן ברון למראה — כפף את עצמו לפני כאמנון ועיניו בעיני מלמטה למעלה, כמצפה למוצא פי — לא ראה אדם צער בעלי-חיים גדול מזה. צער כפול, עלי ועליו. עיני שנינו מפלבלות מן המיצר אילך ואילך לצד השכנים המסוכים עמי אל שולחן אחד, כמי שאומר: קומו והושיענו. אבל איך יושיעו ובמה יושיעו, וכולם מדברים צרפתית.

ובאין כל תשועה מן הצד הושיעה לי אצבעי. נעצתי אצבע בלבי ואמרתי בתוקף רב:
 «אני... דיאיטה! רגיים חמור! וויגירי!»
 וליתר תוקף התמתי בקול:
 «מדיצינה! דוקטור!»

הדבורים היו כמדומה, ברורים בתחלט, ואולם המלצר העלוב נתבלבל עוד יותר. עיניו הפיקו תחנונים, מבוכה, אבדן עצות.

סוף סוף נגלה המושיע. בין המשרתים נמצא אחד «בלשון» משמש בכמה לשונות, והוא שבא להיות למליץ ביני ובין משמשי. השפה המשותפת היתה הפעם גרמנית, אכן באה הרוחה. בן-רגע נתפרשו למלצר כל משאלותי, ופרשת מאכלי לפי «שולחן ערוך» שלי נקבעה לכל ימי המסע. אמרתי להודות למתורגמן, אך הוא נעלם ואיננו. פרח לו האיש היקר, ואני גם לא הצצתי יפה בו ובפניו. הלואי שלא אצטרך לו עוד. בינתיים אסתפק שוב בשפת האצבעות ונענעתי שאר ראשי איברים.

עתה נפנית לראות במסוכי שולחני. אל השולחן ישבנו חמשה: שנים כנגד שנים ואחד יוצא זנב. אני ועוד אחד ממולי, צרפתי, בקצה האחד, כמין צירה, וחבורה בת שלשה, בעלי קלסתר מורחי — (האין הם יהודי מורח?) — בקצה השני, כעין סגול, בין הצירה והסגול ספק של כסא פנוי מזה וכסא פנוי מזה. הצרפתי שכנגדי הוא איש בשנות העמידה, מלא-גוף,

לדרך ספון, טים לקניך,
 קרום על הפנים גם
 אם לא יבגד לקך,
 עד נצח לא יבגד קך טים.
 עלן קרם,
 קנה בנו,
 עלן קרם.

וקסח, וקסח קשיר הספקנים:

הלכה קסינתי בקילה כח
 הובילה אותי לים הגדול
 טים הוא רחב, גלים ופגו
 הדרך עוד רב, רב, רב, קלח, ספון.

סופות בקר טיו, ושבט סחורנה -

אקה על הספקרת גם.

אמיץ היה וזכר נא.

כי אף קאמיצים אהב טים.

עלן קרם,

קנה בנו,

עלן קרם.

וקסח, וקסח קשיר הספקנים:

הלכה קסינתי וכ'...

* הפגינה לסיר זה חוברת ע' י. ולכת. את תחום ימצא הקורא בחוברת סירי הים, הטרובה בידי יצחק אדל. (הוצ' החבל הימי לישראל)

מרוכרך בשר ורחב פרצוף. מבת-צחוקו התמידית זכר שהוא נהנה. יושב הוא ממולי, מצחצח כנגדי בשניו הלבנות ונהנה. מאד מאד הוא שבע רצון. כל דבר ממציא לו קורת רוח. אפילו מחבלי לשוני דלה דלה לו האיש מלוא חפנים נחת. וכשווא לועס את אכילתו הוא מוצץ ומצמצץ ומתמצה זמלקק שפתיו — ומדושן נחת. כולו גוש של נחת. ומן התבורה המשולשת המורחית, — השנים הם בחצי ימיהם, בני שנות הכוח, בריאים כבני בקר, אמיצי פנים, מלאי שפתים וחזקי שנים, והאחד, הצעיר בהם, עלם בעל צורה, מנומס ומעודן, בעל עיניים יפות וחמות, וכבן עשיר למראה, שלשתם שחורי שער, ברוניטים עמוקים, הייכם יש במראה פניהם משהו יהודי. אחד מהם, זה בעל הגבות העבותות, פניו לחלוטין כפני אחד ממכרי הספרדים, פרופיסור מפורסם.

הנוסעים באניה, בשני מדוריה העליונים, אינם מרוזבים, במדור השני, זה שאני שרוי בתוכו, נמצאים בסדר הכל, מלבד הפקידים, כעשרים וחמש נפש, ובתאי משולש המטות אין נפש זולתי. הרוב הגדול של השולחנות בחדר האוכל פנויים בשעת סעודה ממסובים, ואף-על-פי-כן, ואולי דוקא משום כן, הנסיעה נעימה מאד. האניה מרווחת למדי — אניה צרפתית אמידה. עתרת פאר אין בה, אבל נאה היא ומרחבת את הדעת. החדרים הכלליים ערוכים בטעם ובחן. התאים נוחים. נקיון וסדר בכל. המאכלים טרבים, כמעט כמאכלי בית. אין בהם מן הפגול המיוחד לפתגם כל האניות, אפילו המפוארות ביותר, פגול שמהפך את כל בנייהמעים. גם עתון משלה, קטן ומצומצם, אבל ערוך גם הוא בטעם, נאה מודפס ונאה מצויר, מוציאה האניה להנאת נוסעיה. והנעים מכל — השקט. בחדר האוכל, בחדר הקריאה והשיחה, במזנון ואפילו על הספון, בכל המקומות שקט וסדר. כמעט נוה שאנן, שלות בית אב. השיחה וההליכה בנחת. אין בהילות והתרוצצות לבטלה ואין המולת שוא. גרמו לכך, כמובן, גם מעוט הנוסעים וטיבם — רובם אנשים מיושבים ומתונים — וגם טיב העונה ומזג האויר. ימי הסתו משרים שקט ומנמכים מעט את הקול. אם כה ואם כה — והנוסעים יש שהם שוכחים כי נתונים הם בספינה ודורכים על במתי ים. מטילים משוחחים, משחקים בדומינו, מעינים בספר, והכל בשובה ובנחת. כמו בבית מרגוע, פעמים ביום, בין שנת הצהריים למשתה התה ובין סעודת ערבית לשינה, נכנסים — בלי חמדה יתרה — שני המנגנים בכליהם, צילו וכנור, לחדר הקריאה והשיחה, הוא גם חדר הנגינה, ומצמבלים מעט. פעמים נלוו אליהם גם הפסנתר. יוצאים הם ידי חובת הגינת המסע בנגינה, ואולם הנוסעים בעצם אינם זקוקים, וגם אינם נזקקים ביותר להנצמה זו. שומעים הם את המרסיקה בחצי אוזן ועושים את שלהם. אין מהם גם אחד מתעורר למחוא כף למנגן, ולוא רק מפני הכבוד. בחדר הסמוך, חדר המזנון, יושבים מתי מספר בשלוחה על כוס קוניאק או על ספל קפה ומבלים את השעה בקלפים או בשחמט ודומינו. שעה או שעתים לפני השינה, כטוב מזג האויר, מוציא איש הספון תיבת גרמפון ישנה ומרופטת החוצה, אל הספון, וזוג אחד, לכל היותר שני זוגות, יוצאים ברקוד לקולו הצרוד. שני הזוגות מצטרפים מתוך שתי אחיות צעירות ונחמדות שבין הנוסעים — אמרים, מבית „נסיכים“ הן — ושני צעירים בעלי צורה מפקידי האמרקדים בלי התעוררות מיוחדת, אלא סתם, דרך נמוס, שלא להשכיח תורת רגל מן האניה. האחות הבכירה בצאתה לרקד אף אינה מסירה מעל כתפיה את מעילה העליון, וכך הם סובבים סובבים מעט ומתפורים לתאי השינה.

בקצור, צהלה אין באניה, אבל גם שעמום אין. אדרבה,

נזכרתי, כי בשעת מבוכתי הלשונית, לא עליכם, הס' בו אלה השלשה את עיניהם אלי מתוך השתתפות נאמנה וכל הכרת פניהם הגידה התנדבות לעורני. מאז נתקרבה אליהם דעתי.

ובעת האוכל ראיתי ונתון אל לבי שוב, כי הצעיר הנחמד נוהג אף הוא כמוני צמצום ופרישות במאכלים. מטעם איוו דיאיטה? של הרופא, או של משה רבנו? וכמדומה, שגם שני חבריו הגדולים אף הם בודקים קצת במזונות. אף על פי שהם בולעים וטוחנים, ברוך השם, את הרצוי להם מן המאכלים בתאבון ובשעורים הגונים.

מכלל חשד, על כל פנים, לא יצאו. כדאי לבדוק, ומיד ניתן לי פתחון פה לכך שלא מדעתי. הצעיר הפנה אלי את עיניו המבהיקות והחמות ושאל:

„גרמני“?

„לא — נענעתי בראשי — רוסי... כלומר, יהודי, מפלשתינה“.

„אה, רוסי? — האירו ושחקו עיניו — האראשו, חליעב, ניצ'ברי“.

הוא הביט אלי בידדות ובמאור פנים וגם בקצת התגדרות של טוב לב.

בשלוש המלים הללו — כל רכושו הבלשני ברוסית — שיצאו מפיו בהברה משונה, נתכון, כנראה, למתוח חוט כלישהוא משותף ביני ובינו. נאחזתי בחוט של חסד זה ולא הרפיתיו ואמרתיו כמסכים:

„אכן מוסיו, חליעב, ניצ'בו, מאד מאד האראשו“.

עיני הצעיר זרחו מגיל. אז הוריתי אני באצבע עליו ושאלתי:

„ומוסיו... צרפתי“?

„לא — נענע בראשו — סורי“.

„סורי?! לא יהודי אספאניולי“?

„לא, לא!“ — מנענע הוא בראשו.

„הריליגיה? מוולימי“?

„נוצרי“.

אכזבה גמורה, ואולם דעתי לא נחה עוד, ובהורות באצבע שוב על הירקות ועל בקבוק מי המינרלים שלפניו:

„הגם מוסיו בעל דיאיטה“?

פירושה של שאלתי זו לא נתחורר לו ביותר ועיניו שעו אל חבריו לעזרה. אלה נסו לנחש ולפרש. סוף סוף השיב הצעיר מה שהשיב. עתה לא הבינותי אני את התשובה. היכן המתורגמן? חוששני שאזקק לו עוד לא אחת. איך שהוא, השיחה נפסקה הפעם מאלף, מתוך הכרה, וללא כל תוצאות ממשיות.

ובכן טורים'ם אלה השלשה, ונוצרים, אכזבה גמורה! שוב אני בודד ואלם.

אוי, אוי, חבלי לשון.

מן הבקר עד הערב, והערב בכלל, נתך מטר סוחף, חודר לעצמות. היום הולך וסוער, מגלגל משברים בחמת אף ובשצף קצף, הנוסעים, אחויו שחב וצנה ומכורבלים במעיליהם, מתננסים בהדרים המשותפים ויושבים איש באשר ימצא עכורי רוח ומצומקים. כולם חומץ ושמים. והנה גם החלה האניה מתגודדת. לפי שעה באים הגנודים בנחת, אבל גם ברחבות ובקצב מתמיד, אחת לימין ואחת לשמאל. אין זאת כי אם חשב עתה הים באמת ובתמים להראות מי הוא. שני המנגנים, ועליהם השלישי, הפסנתרן, בן ליותם, באמרם להעביר מעט את הרוח הרעה ולהפיג את השממון. הקישו ונסרו בכליהם בכל עוז, כמת"רים את הים, דוקא מנגינות תרועה, מזורז בלעז. אבל מי שומע להם? הנוסעים, וביחוד הנוסעות, משוקעים בכורסאותיהם כגושי עופרת וכל עצמותיהם תאמרנה: אוי, סמכנו באשישות! גברת אחת כבר הפשילה ראשה לאחור — רייה ופניה פני תרנגולת שחוטתה. אל שלחנות האוכל לס"עודת-הצהרים הסבו היום יחידים. מקומם של שלשת הסורים, סגול התבורה, על יד שולחני, נפקד אף הוא. לא נשאר עמי אלא הצרפתי, זה היושב ממולי, בעל ה"נחת". גם סערת הים והסגריר היו לו למקור נחת. הוא שבע רצון גם עתה, אוכל, ברוך השם, לתאבון גדול, גומע מן היין מלוא לוגמיו, מלבין שניו הרחבות כנגדי ומצחק, יערב לו, יבושם לו, ואם תמצוי לומר — ילך לעזאזל! נפשי תתעב כל אוכל ואני יוצא בכף ארוחת ירק ובכוס מי-לימון. אן רצון ואין יכולת גם לפתוח פה ולעייך בספר. רצון אחד יש — להרום תרדמת אלהים עד גשת הספינה אל היבשה או עד עבור זעף הים.

לערב נח אמנם קצת הים מועפו וחמת הגשם שככה, אבל רוחם הטובה של הנוסעים לא שבה אליהם עוד. הגר" מופון אף הוא לא הוצא הערב החוצה והרקודים בטלו הפעם. הסורי הצעיר והנחמד מצא לו נוסעת אחת צעירה, ספרדית מפורכסת שחורת עינים ועליות רוח, והיה כרוך אחריה ומטיל עמה על הספון ארוכות וקצרות. בעברו עלי דרך טיולו זרק כנגדי עוד מימרא אחת רוטית שצפה ועל"תה פתאום בזכרונו: "ספוקיוני נוטשי", לאמר: "ליל מנוחה". הפעם זרחו פניו ועיניו למשנה, ממש כחתן בלילה הראשון. חברתה של הספרדית המתיקה אותו בנופת צור פים, נמוג כולו ויהי לנחל דבש.

והאניה הגיעה בינתים לעבור על פני הררי הגעש שבדרך למרסיל. איש הספון שלא ראיתו כמעט כל היום, צץ מתחתיו וזרוני לגשת אל שפת האניה ולנעוץ מבטי באפלת הלילה, אל מול פני האופק. שם, לפי דבריו, נמצא הר הגעש ב"עבודתו" — כשהוא פולט אש ועשן. עשיתי כדבריו ועיני לא העלתי מאומה: לא עמודי אש ולא עמודי עשן. ערפל כבד ואפלה נצחת מסביב. קצקור, ירדתי הלילה אל תא השינה ריקם, בלי ראות הר הגעש ובלו שיחה עם איש הספון על אדות אשתו היהודית.

יש קורת רוח. הים מתנהג לפי שעה כשורה. זעף הוא קצת. מרומם גלים קמעא. מנדנד מעט את האניה ומרכינה אחת הנה ואחת הנה — אבל במדת החסד. לידי גדישת הסאה והקדחת התבשיל לא הגיע.

אגב, איש הספון, זה הממונה על הגרמפון, הגיעו בעצמכם: הלא הוא האיש היקר והנפלא, המתורגמן שלי. כמעט נפלתי על צוארו. מתחלה לא הכרתיו, וגם הוא לא הכירני. האפלוית נרמה, וגם שניו בגדים ומסבה. אחרי חלופי מכטים מספר נתברר הדבר. הוא הוא. עומד הוא בבגד השרד שלו, במתנית בד לבנה, על גבי הגרמפון ומשמשו. מוציא לוח ומכניס לוח. מסביב לכית-זרועו כרוך סרט רחב ושחור כעין צמיד. כזה של האבל, וכתובת אדומה עליה: דִקְמָן — לאמר: משרת הספון. והוא, הדקמן, גם תחת עמי בשיחה תחילה, בהתעכבי דרך טיולי עזידי הגר" מופון לראות במרקדים.

"הלא אדוני הוא ששמשתי לו היום בסעודת צהרים מתורגמן" — פנה אלי בגרמנית טובה — "לא הכרתיו תחלה — הוסיף כמצטדק — שניו בגדים ושניו מאור".

"אכן אני אני הוא. עתה גם אני הכרתוך. הלא באמת אתה הוא מתורגמני, מה טוב ומה נעים".

אחרי התהלכי יום תמים כאלם מאונס שמחתי באמת להודמנות זו, ממש חיתה נפשי.

"ואדוני מהיכן? כלומר, בן איוו ארץ?" — שאל שוב.

"יליד רוסייה".

"רוסייה?" — שמח הוא הפעם עלי, ועבר מיד לרוסית — "גם אני גדלתי רוב ימי ברוסיה. במוסקבה, בפטרבורג, גם אשה נשאתי שם. אשתי היתה, במחילת כבוד אדוני, — יהודית, יהודית מרוסיה. מפלך קובנה".

כזאת לא פללתי. הצצתי עליו בעיון, כבן שלושים וחמש למראה. איש קומה, מעין כלונס ארוך, בהיר שער, גלגלת מארכה כעין מלפפון, פנים רוים, לא מכוערים, אבל שחוקים, נקלים ומזועזעי עצבים, עינים מימיות, משר"טטות, מפיקות פחוזות וקלות דעת. תנועות פיוזות. מפיו טפח עלי ריח רע של יין — סוף דבר, לפי כל מראהו — בריה לא חשובה ביותר, איש הקלוקל, אבל בשעת רצון זו נטה לבי אליו חסד והכרעתיו לכף זכות. שחזרתי אשתו היהודית. הלא דבר הוא.

"רוסי אתה? — תהיתי על קנקנו.

"שווידי אנכי, יליד סטוקהולם, אבל גדולי וחנוכי ברוסיה היו. עודני ילד השתקעו הורי לרגלי עסקיהם ברוסיה, בפטרבורג, ושם גדלתי. מסיח אנכי בשתים עשרה לשונות, מהן אירופיות ומהן מזרחיות. שומע אני תורכית, פרסית, סינית, יפנית, בנגלית ועוד. היפנית כשפת האם היא לי, ומתוך שמוש. עשיתי ביפנית כשנתים. תרתי את הארץ לארכה ולרחבה. בים וביבשה. למשמרתי באניה הזאת ירדתי זה מקרוב..."

הסירה לכין הרשת והחוף והדייגים מקימים רעש בדפיי קות רמות ובחבטות המשוטים על פני המים. הדג הנבהל צולל כלפי מטה ומחפש לו מפלט בכוכן ללב הים. בדרכו נתקל הוא ברשת הסמויה, מסתבך קשה בין קירותיה ונאחז בה. או מכניסים את הרשת לתוך הסירה, פורקים את הדגים, הווים ומסדרים את הרשת ועוברים למקום חדש. כך הוור הדבר חלילה במשך כל הלילה אפילו עשרים פעם ומעלה. אמנות מיוחדת במינה היא להעלות את הדג לסירה ולפרקו מבלי שיתחמק ומבלי שתקרענה עיני הרשת. פרט למקרים יוצאים מן הכלל (בעונת האמנונים המושיטים) אין עובדים בשיטה זו לאור היום, כי הדג רואה את הרשת ומתחמק מפניה. עם תום העבודה מכבסים את הרשתות מהבוץ שנדבק בהן בשעת העבודה, דבר שאינו נהוג בהרם.

לאחר דברי הסבר מעטים אלה יובן התאור מתוך לוקס 10-1, המפורסם בין הנוצרים בשם "הדייג הנפלא": "ויהי בעמדו על יד ים-גנוסור והמון העם ירחקו אתו וישמעו את דבר-האלהים; וירא (ישו) שתי אניות עומדות על שפת הים והדייגים יצאו מהן לכבס את המכרות; וירד אל אחת מן האניות אשר לשמעון ויבקשו להעבירנה מעט מן היבשה וישב וילמד להמון העם מתוך האניה; וכזהיתמו למד ויאמר אל שמעון נהג אל פני המצולה והשליכו מכמרותיכם לצוד שמה; ויען שמעון ויאמר אליו אדני יגענו כל הלילה ולא לכדנו מאומה, אך על דברך אשליך את המכרות. ויעשו כן וילכדו דגים רבים מאד עד אשר מכמרותם נקרעו; ויתנו אות לחבריהם אשר באניה השנית לבא לעזור להם ויבאו וימלאו את שתי האניות עד לשקע; וירא שמעון פטרוס ויפל לרגלי ישו ויאמר אדני לך מעלי כי איש חטא אנכי; כי חיל אחז אותי ואת כל אשר אתו על ציד הדגים אשר צוד".

כל פרטי התאור מתאימים במלואם לעבודה באמבטן. ישו רואה לפנות בוקר שתי סירות-אמבטן שחזרו מליל-עבודה ללא שלל (דבר שקורה לצערנו לעתים קרובות גם כיום). הדייגים העצובים מחפשים את חלקי הרשת (מכ-מרות ברבים). לאור היום הגדול גומר ישו ללמד את העם והנה, לתמהון כלם, הוא פונה אל שמעון ומצוה עליו לחזור לים ולהשליך את הרשת שנית. שמעון מתנגד לכך ומנסה להסביר, שאין תועלת להשליך את הרשת ביום, כי לא תפסו מאומה בלילה. אך פקודת רבו חזקה עליו והוא עושה כמצווה. הם מתחילים להעלות את הרשת והנה היא מלאה דגים למכביר. כשמתחילים בפריקת השלל העיקרית, הם נאלצים לקרוא לעזרה את חבריהם ושתי הסירות מתמלאות עד לשקיעה כמעט. מרב האמנונים.

אין להטיל ספק באמתות המקרה. שהוא אמנם מוגזם

(3) רשת-מצודה. לא קשתה עלינו מלאכת זוהי שתי השיטות הראשונות, לא כן הדבר בהגדרת השמות: רשת, מצודה, מכמרת, התלמוד, המונה במקום אחד את כל שייטות הדיג בכנרת (ב"ק פ"א—ב'), מזכיר חמשה שמות: חרם (להעמיד את הספינה) קלע, רשת, מכמרת וחרה. כתנ"ך נזכר כמה פעמים השם "מצודה" כחכרת שיטות הכנרת האחרות, דבר המעלה על הדעת שהיה זה שם שני לשיטת הרשת או לשיטת המכמרת — אולם לא ברור לאיזו משתיהן. ננסה לפתור את השאלה.

השם רשת מופיע פעמים רבות בתרגום הארמי בצור רת "מצודתא". מלבד זה מופיעה הרשת בתנ"ך פעמיים כנרדפת למצודה: "ופרשתי רשתי עליו ונתפש במצודתי" (יחזקאל, י"ב, 13; י"ז, 20). כל המכיר את צורת השירה העברית הקדומה יודע, כי בנויה היא על דרך ההקבלה: המ-שורר חוזר פעמיים על אותו רעיון במלים שונות שתכונן שוה, כגון: "פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערליים" (שמואל ב' — א', 20). יש לשער מכאן ששני השמות "רשת" ו"מצודה" מתכוונים לאותה שיטה.

עוד נשאר לנו לזהות את הרשת עצמה. לא קל הדבר, כי רק התנ"ך מגיש לנו חמר לעזרה ובשני פסוקים בלבד. בספר איוב י"ט, 6, מוצאים אנו: "דעו אפו כי אלוה עותגני ומצודו עלי הקיף". וספר קהלת (ט', 12) מוסיף: "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה". מתוך שני הפסוקים הנ"ל אנו למדים, שאת המצודה מקיפים מסביב לדג, שנאחו בה לבסוף. שני הפעלים מאלפים מאד, כי רק שיטה אחת קיימת בים שבה מקיפים את הדג בחצי גורן או בעגול שלם ורק באותו מקרה הדג נאחו ונתפס. כל המכיר במקצת את הדיג בכנרת ינחש מיד, שה"אמבטן", נרמז פה ברורות, העדות העיקרית והמכריעה לקיים השיטה הזאת בים בימים ההם אנו מוצאים בתאור אחד בבבית החדשה, אך לשם הבנתו עלי להזכיר במקצת את בנין האמבטן וסדרי עבודתו.

אין האמבטן רשת אחת ארוכה ואחידה כדוגמת הזרם-ג'רף, מורכב הוא כרגיל מקבוצה של חמש רשתות נפרדות. כל רשת בפני עצמה, שארכה אינו עולה על חמשים מטר, בנויה שלשה קירות; שנים מתוחים ובעלי עינים גדולות מאד והאמצעי, הנתון לתנועה חפשית, קדי-מה ואחורה, בעל עינים קטנות. הדייגים מסדרים את הרשתות על השלחן שבירכתי הסירה ויוצאים לצד. כש-מגיעים למקום שבקרבת החוף, שלפי המשוער נמצאים בו דגים, מורידים בשקט את הרשת את צורת חצי גורן הסוגרת במעט על כל החוף, העופרת שבתחתית הרשת נורידה אותה לקרקע והפקקים שבחלקה העליון מותחים אותה כך, שתעמוד בצורת קיר ארוך וזקוף, לבסוף נכנסת

(*) ראה י"ב א' (כ"ה), סיון תש"ז.

שאל

חיפה, רח' הרצל 47

ניסד בשנת 1929

טלסון 2443

מציע לך את שרותו לרווחתך

זהירות לפני שתקנו!

קניית זהב, תכשיטים או

שעונים הוא ענין של אמן

היחודי שנשתמר לנו בתלמוד מוסב אף הוא על הירדן, והנה הוא לפניכם, מעציב ומבדח כאחד:

אמר רב: "מעשה בשני בני-אדם ממכרים ממכרות בירדן ונכנס אחד מהם למחילה של דגים ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה ושהה חברו כדי שתצא נפשו ובא והודיע בתוך ביתו. למחר זרחה חמה והכיר פתחה של מחילה ובא ומצא הספד גדול בתוך ביתו" (יבמות, קכ"א).

איך לפרש את המקרה?

כנראה שאת המכמרות נהגו להצניע לא רק בירדן ובפתחיו כי אם גם בפתחי מחילות — מערות הנוצרות ע"י הזרם הזקוק בחוף המתפתל והמשתנה. יש לשער, שהשנים הנוכרים יצאו לדוג בפתחה של מערה המוצפת רק בחלקה מים והמושכת לתוכה דגים. לתוך המערה, שפתחה הנמוך מנע בעד כניסה בקומה זקופה, נהגו לחדור בכפוף או בצ"לילה. צלל האחד פנימה לכיון את המכמרות, שהה כמה ששהה ולא מצא את דרכו חזרה, כי בינתיים שקעה השמש, מכיון שלא חזר החליט השני כי חברו טבע, כנראה, בזמן הצלילה, והלך והודיע על מותו. ה"מת" שבלה את כל הלילה בתוך המערה, מצא עם אור הבקר את הפתח, חזר לביתו ומצא את כלם מספידים אותו.

הספור כולו הוא אשור נאמן לזהו המכמרת, וכי באיוו שיטה אפשר לצוד בפתח צר של מערה? רק קבוצה של מכמרות יכולה למצא פה את מקומה.

אכן, לא נשתנו שיטות הדיג בכנרת מאז ועד היום, מלבד השמות הנ"ל מוצאים אנו בתלמוד שמות של שיטות אחרות, כגון: כפיפה, סבכה, עקון, אוהרא ואח, אין לאלה כל קשר וזכר לכנרת ואין הם מנושא ענינו. יתכן, כי נהגו לעבוד בהן בבבל או במקומות אחרים.

(המשך יבוא)

במקצת, אך נאלץ להכזיב את הנוצרים המאמינים. "נסים" אלה קורים לפעמים גם בימינו בעונת האמנונים. "נס" קטן כזה קרה החורף גם לנו בעין-גב. לאור היום מלאנו סירה בקונטר (250 ק"ג) אמנונים. סירתנו שקעה עמוק במים, אך בקרבת מקום על החוף לא נמצא אז אף אדם קדוש...

אם לתת שם עברי לאמנון, מן הראוי לבחור ב"מצודה". השם "רשת" ציין בימי קדם שיטה מסוימת ויחידה, אך במרוצת הימים הפך הוא למושג כללי לכל שיטות הדיג. אין להשתמש בו ע"כ לשיטה אחת בלבד.

4. החכה. זהו החכה אינו מניח כל קושי. גם בימי קדם זרקו את הקרס לתוך המים וישבו בסבלנות והכו עד שהעלו בו את הדג. מכאן גם השם "חכה". שנאמר "ומח" כים בימה של טבריה". גם בברית החדשה היא נזכרת: "...לך אל הים והשלך חכה ולקחת את הדג אשר יעלה ראשונה..." (מתתיהו, יז, 27).

5. מכמרת. בחינת ארבע השיטות, מתוך החמש שמנה התלמוד בכנרת גלתה לנו, שכלן השתמרו עד ימינו בשנויים קלים. ננסה לזהות גם את החמישית, כשנשאל את פי הדייגים הערביים יתברר לנו שעוד לפני כמה עשרות שנים עבדו בשיטה, שכעת משתמשים בה רק בירדן, הנקראת בלשונם בשם "קפס", שפירושו כעברית כלוב. דייגים עבריים במקומות אחרים קוראים לה בשם לועזי "בוציה". קעת נחיה את שמה העברי המקורי "מכמרת".

יש לה קעת צורת פירמידה שלולה המתכתי מצופה אף הוא רשת ברזל. מצד בסיסה פונה כלפי פנים פירמידה שניה הנגמרת באמצע הכלוב בפתח צר. מעמידים את המכמרת במקום בו מתרכזים דגים רבים. הדג המגיע לבסיס המכמרת נמשך אל פתחה ההולך וצר פנימה. אחרי שהדג עבר את הפתח הצר אין הוא יכול עוד לחזור על עקבותיו בגלל תכונותיו ה"דגיות". הוא נשאר כלוא כפנים עד שיבוא הדייג להריק את המכמרת. הערבים מספרים שבשיטה זו נהגו לעבוד בפתחי הנחלים המשתפ"ים לנכרות, ובמיוחד לירדן, ובמדה קטנה יותר בים עצמו. חוקרים נוצרים מספרים שמצאו בים מכמרות בנות צורות שונות, הנבניות עץ ורשת חוטים.

גם בימי קדם מעטו לעבוד במכמרת בים עצמו והר"י בו לעבוד בהן בירדן. בברית החדשה אין מוצאים תאורים לשיטה זו (בשם מכמרת התכוון לשיטות אחרות), הספור

"קדמה" — למסעה הראשון

ברכה מאנטוארפן ארץ-ישראל בקרה "קדמה", אניתה הראשונה של "קדם", שירות ימי א"י בע"מ, ב-14 לח. ז. בלונדון, אלפים הצטופפו על חופי התימה לחוות בטכס הנפת הדגל העברי על תורן האניקה. זו הפעם הראשונה בדברי הימים, שבמעגן התימה נשמעו פקודות ימאים בלשון העברית.

הופעתה של האניה העברית היפה עם הצוות היהודי בתימה עשו רושם חזק לא רק על החוגים הקהילתיים כי אם גם על חוגי המסחר והספנות הבריטיים.

האניה בעלת חמשה סיפונים, נבנתה לפי הסטנדרד הבריטי הגבוה ביותר, היא בעלת תעודת נסיעה בריטית A 1 ומצטיינת בטיב מבנה החיצוני. מכונות הטורבינות שלה מפיקות 6000 כוח סוס ונותנות לה מהירות של 19 קשר. האולמות והתאים מסודרים בטוב טעם, מרווחים ומאווררים היטב. לשלושת מחסני הסחורה מגופי הרמה מהמין החדש ביותר, המבטיחים עבודה מהירה בנמלי-הטעינה והפריקה.

קיבולה של האניה — 3500 טון, יש בה מקום ל-263 נוסעים. בשתי מחלקות, ול-400 טון משא. היא תשמש גם אנית-דואר.

תנועת האניות בנמל תל-אביב ביוני

ביוני עגנו בנמל 34 אניות לפי הארצות דלקמן: ארץ-ישראל 2, בריטיות 5, שוודיות 8, איטלקיות 6, ארז'יב 2, הולנדי 2, ספרד 1, בלגיות 2, יונית 1, פולנית 1, נורבגית 1, מצרית 1, טורקית 1, פנמה 1. קיבולן הכללי של האניות 44,962 טון. המטען החדשי — 9,587 טון, מתחלק: יבוא — 9,259, יצוא 328 טון, 21 נוסעים ירדו בנמל והפליגו 16. בסייה היו 23 ימי עבודה. במשך 3 ימים לא עגנו אניות כלל.

כנסוך עבודה באנית "עתיד"

לרגל כנסוך עבודה שבתו קציני האניה "עתיד" ומלחיה בראשית חודש זה במשך שני ימים. גם הפועלים העובדים בפריקה הפסיקו את עבודתם.

לפני כחודש ימים סטרה חברת "עתיד", בעלת הספינה, שלושה ימאים ארץ-ישראליים וקבלה במקומם ימאים זרים. לאחר מ-ים עם הנהלת החברה הוסכם, כי שלושת הימאים יוחזרו לעבודה ותשולם להם בעד ימי הבטלה מחצית משכורתם, לרבות כל התוספות. מכיון שהחברה חזרה בה כעבור ימים מספר מהסכמתה לשלם את מחצית המשכורת הוכרזה השביתה.

לאחר שהשושג הסכם בין אגודת רבי החובל, הקצינים והמלחים העברים ובין החברה נפסקה השביתה. שלושת המלחים שפוטרו

הוחזרו לעבודה וקבלו את התשלום המגיע להם. האגודה תובעת את חידוש ההסכם על תנאי העבודה של הקצינים והמלחים בכל אניות החברה.

תנועת האניות בנמלי הארץ בחדש יולי 1947

הסוכן	שם האניה	תאריך העגינה בא"י	סוג האניה	הדגל	
אלאלוף ושות'	אפטאליה	8/7	נוסע משא	פנמה	
	ליטל בט	11/7	טנקר	אמריקאי	
	מרטון	14/7	נוסע משא	אנגלי	
	מונטה אבריל	15/7	" "	ספרדי	
	אנדריה	15/7	" "	פנמה	
	אלכסנדרה	23/7	" "	"	
	רינה	30/7	" "	"	
	אנדריה	30/7	" "	"	
	בנידורם	2/8	" "	ספרדי	
	מרטון	3/8	" "	אנגלי	
מסגרי מריטים	פרובידנס	15/7	נוסעים	צרפתי	
עתיד	עתיד	1/7	משאות	א"י	
	עמל	4/7	"	"	
	ביאטריצה	14/7	"	איטלקי	
	עתיד	14/7	"	א"י	
	"	21/7	"	"	
	עליזה	26/7	"	"	
עמיד	30/7	"	"	"	
פליט ללויט	בורסי	10/7	נוסע משא	איטלקי	
	פרדריקו	18/7	משאות	"	
	לורידן	20/7	"	"	
	מריו וטוריו	24/7	"	"	
בורסי	31/7	נוסע משא	"	"	
פלתורס	רוסיה	16/7	נוסעים	רוסי	
	פרס סינדיקט	שופן	30/6	משא	פנמה
		אמפייר מון	8/7	"	אנגלי
		פורד גלוסטר	13/7	"	"
		קורינטיה	13/7	"	"
		קרולס	20/7	"	"
		ריינולדס	25/7	"	"
סטורסגלד	25/7	"	נורבגי		
קדם	קדמה	27/7	נוסע משא	א"י	
רוונפילד את פולני	סיווה	22/7	משא	שבדי	

תקנות לבטחון עובדי הים (מן העתון הרשמי)

תקנות להבטחת בטחון העובדים בנמלים, מספנות, אניות וספינות — התפרסמו בעתון הרשמי האחרון. התקנות הוצאו ע"י מנהל מחלקת העבודה. התקנות מטילות חובה לגורר טקומות מסוכנים, להבטיח אמצעי הצלה נגד טביעה ואמצעי עזרה ראשונה. כן מטילות הן חובה סיקוח על מנופים ומכונות אחרות, שמשמשים בהן באניות ובנמלים. תקנות אלה הן הראשונות המתפרסמות על סמך חוק המפעלים התעשייתיים משנת 1946.

המחנה המרכזי למדריכים ימיים

מיסודו של החבל הימי לישראל, נפתח ב"6 ליולי ש. ז. ב.גות" י"ב שבעתלית. במחנה משתתפים 70 חבר מהסניפים השונים של האגודות הימיות. לשכונ המדריכים הוקמו על חוף ימה של עתלית 13 אהלים, הציוד כולל 7 סירות איטונים. בתכנית המחנה: חמירה ומפרשים, שחייה והצלה, עבודות חבלים, מטיאורולוגיה ימיה, דגלים ואתנה. המחנה ימשך 21 יום ובסיומו יתקיימו מבחנים. תיערכנה הפגנות מספר לאורך החופים. מרכז המחנה — הח' יוסף טרט.

ניער מאפריקה ומאמריקה מבקר במפעלי החי"ל

קבוצה של 30 צעיר וצעירה מאפריקה הדרומית ומאמריקה, הנמצאים בשנת הכשרה בארץ, סיירו בליות הדי"ר צ. ברנרד וא. גולדשמידט במפעלי החבל הימי בחיפה. בבית הספר הימי מסר להם הדי"ר ג. אהרוני פרטים על המוסד. בנמל בקרו בספינת האמזונים של בית הספר "ולורה" ובתחנה לחקר הדיג הימי שמעו דברי הסברה על שטות העבודה של התחנה מפי מר א. וירשובסקי. בסיום בבית יורדי הים הרצה בפניהם די"ר צ. ברנרד על תפקידי ומעולותיו של החבל הימי לישראל.

בקרו של ה' עם זקם ורעיתו

י"ר התסתרות הציונות בקנדה, מר 88 זקם ורעיתו בקרו, בליות היה י. שריר ומ. ריבלין במפעלי החבל הימי לישראל בחיפה

ושמעו דברי הסברה מפורטים על בית הספר הימי, בית יורדי הים, התחנה לחקר הדיג הימי ומפעלים אחרים של החבל הימי לישראל.

בחודש הדיג העברי

— עורכי המדור הכלכלי של העתונות היומית, סיירו בכריכות הדגים בחזרה, ניר דוד ובית זרע ושמעו הסברה מקיפה על בעיות גדול הדגים, מפי אנשי המחלקה החקלאית של האגוד למען תוצרת הארץ וארגון מגדלי הדגים.

— בימים 23—22 ביולי ש. ז. תיערך בתל-אביב תערוכת תבשילי דגים בכיצועה של הגב' ל. קורנפלד והגב' צ. דנין. יודגמו יותר מ-20 תפריטים לאופני בשול שונים של דגים.

— לביזור שאלות הסדר היבוא של דגים מתחיל יצאה בימים אלה לתורכה משלחת מורכבת מהיה ש. קושניר וקליה, מטעם המחלקה החקלאית של האגוד למען תוצרת הארץ והמחלקה הכלכלית של ע. ת. א.

תלוש המבריאים — להכשרה הימית של הנוער

מתחיל מיום על הנהגת תלוש המבריאים בכל בתי ההבראה בארץ, שהכנסתו תהא מוקדשת להכשרתו הימית של הנוער. ארגון בתי המרצוע במשקי העובדים המליץ על הנהגת התלוש. באחדים מבתי ההבראה הונהג כבר התלוש מראשית חודש זה.

בין המבריאים כנבעת ברנר ובמשואות יצחק התקיימו הרצאות על מפעלי הים בארץ ועל פעולותיו של החבל הימי לישראל, בהש"תמתת היה ד. קרייזמן וי. פרישמן. בעונת הקיץ תתקיימה הרצאות נוספות על נושא זה בכל בתי ההבראה בארץ.

"על ספינה של אניה"

שוק ויצ"ו בירושלים, שהתקיים בימים 30—27 ש. ז. באולם "מנורה" — זמות של אניה שוו לו מארגניו. הערב הראשון הוקדש לימיאות העברית, כעבר החבל הימי לישראל, בהשתתפותו של העורך צ. שורץ. תוכנית הלהקה של רינה ניקובה בצעו רקודי מלחים.

עורך: י. פרישמן, חברי המערכת — די"ר נ. יודא, מ. פומרוק, מ. ריבלין, א. ש. שטיין.

קופת מלוח וחמכון שתופית של העובדים בתל-אביב בע"מ

המשרד: רחוב לילינבלום 50, פנת אלנבי 126, טלפון 3037, ת.ד. 997

נותנת הלוואות לחברה

מקבלת: פקדונות בתנאים טובים, חסכוניות גם על סכומים קטנים, סכומים לחשכון וכו' ושכ, שמלות ודוקומנטים, לזבויא ולדפוזים, העברת כספים לכל חלקי הארץ

משכירה: ארונות פלדה (סיפס)

פועל! אזרח! דאג לעתידך ולעתיד משפחתך, חסוך פרוטה לפרוטה במוסד הקואופרטיבי

"מפרות" ל, פישבוים
בימ"ס לניר וצרכי משרד

ח י פ ה

שער פלמר 3 טלפון 3064

יעקב כספי

סוכן אניות והובלה
ת.ד. 27 טלפון 3026
רח' המלכים 76, פנת רח' המערב 1
מרכז מסחרי-חיפה

רה קרפיון חי

טרי בהחלט

קרפיון, תנובה
טעם משובח
מחיר מוזל

תנובה

האניה העברית
"קדמה"

בהפלגתה הראשונה מארץ ישראל
חיפה - לימסול - גנואה - מרסייל

ב־30 ביולי

בדבר הזמנת מקומות ואינפורמציות
נא לפנות ל-

פלתורם
לוד א"י ומצרי בע"מ

תל-אביב, חיפה, ירושלים, רחובות.

ע ת י ד

חברה לשרות ימי בע"מ
החברה הלאומית לספנות

אהרון רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לשרות הקהל המסחרי בכל עניני הובלה ימית
ח י פ ה

טלפון 4241/2

ת.ד. 74

"סטדיון"
מחסן ספורט א"י

תל-אביב, רח' לילינבלום 20
טל. 4165 נוסד 1924

בית מסחר ותעשייה
כל צרכי ספורט

מקפצות וכוננים נעים לבריכות שחיה.
כובעים רשמיים ל"שחין".
ציוד לאולמי התעמלות,
בריכות שחיה ומגרשי משחק.

אין לנו סניפים

מן וברמן בע"מ

תל-אביב, שדרות רוטשילד 7
ת.ד. 436 טלפון 4655/6
ירושלים, רח' אגריפס
ת.ד. 97 טלפון 4004
חיפה, רח' הנמל 6
ת.ד. 1451 טלפון 4104
אימפורטרים וסוחרים של כל מיני
עצים וחמרי בנין ותיבות לאריזה

ביאטום
את
זינגר

קופסאות מודפסות

ת.ד. 789

חיפה

אברהם
פולק

סוכן מכס
ועמילות

תל-אביב,

דרך יפו תל-אביב 37,
בית גליקמן, חדר 26
טלפון 2626

חברת "מיק" חיפה

טל. 4786

ת.ד. 714

רח' המערב 2

מחרטות, מכונות עץ,
מכשירי הלחמה